

**KAITSELIITLASE
KALENDER-KÄSIRAAMAT**

1931

„Kalse Kodu!” hinnata kaasanne.

LISA

1931. a. tabel-kalender.

Päevad	Januar	Veebruar	Märts	Aprill	Mai	Juuni
Pühapäev	4 11 18 25	1 8 15 22	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28
Esmaspäev	5 12 19 26	2 9 16 23	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29
Talispäev	6 13 20 27	3 10 17 24	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30
Keskvald	7 14 21 28	4 11 18 25	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24
Neljapäev	1 8 15 22 29	5 12 19 26	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25
Reede	2 9 16 23 30	6 13 20 27	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26
Laupäev	3 10 17 24 31	7 14 21 28	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27
Päevad	Juuli	August	September	Oktoober	November	Detsumber
Pühapäev	5 12 19 26	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27
Esmaspäev	6 13 20 27	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28
Talispäev	7 14 21 28	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29
Keskvald	1 8 15 22 29	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30
Neljapäev	2 9 16 23 30	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31
Reede	3 10 17 24 31	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25
Laupäev	4 11 18 25	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26

Kreuzsain

Ar 930
Kaitseliitlase

AR

Fr. R. Kreuzwaidi nim.
Eesti NSV Riiklik
Rasmaturkogu

113669

~~SE 15.3.11~~

Aksia Selts

A. LeCoq'i

London—Tartu

Õllevabriku

Õ L U

ja

PORTER

ning keedetud mõdu,
limonad, sooda, selters
— tuntud headuses.

Väike ROYAL on kõikidest teise-
süsteemilistest väikestest kirjutus-
masinastest kaugel ees.

Tema käik on kergem ja kiirem, kiri
nägusam ja selgem kui ühelgi teisel
väikesel kirjutusmasinal.

Ud LOUN & SCHITIKOV,
Tallinn, Niguliste 18. Tel. (2)13-37.

Reisikohvrid

ja peennahasaadused
kaitsemärgiga: gloo-
bust kandja mees kohv-
rii, Eesti töö, O. Zim-
mermann'i tehases, on
paremad ja odavamad
kui välismaa kaup.

Müük suurel ja väikesel viisil.

Tartus, Suurturg 4, ja Tallinnas, Harju tän. 34.

O. Zimmermann.

TALLINNA LINNA GAASI- ja VEEVÄRK

Kodumajapidamist ratsionaliseerite Teie vaid gaasi kütteinena tarvitusele võtmisega, sest

gaas

on 4—7 korda odavam
muist kütteinena, võimaldab
eeskujuliku puhtust, äärmuseni
hõlbustab keetmist, küpsetamist, soojendamist.

Gaasiga küttes maksab:

lõuna valmist. 4 inim. 5-6 snt.	
1 liitri vee keetmine	0,6 "
1 vanni vee soojend.	20 "
1 soojavee duš	1 "
praeahju küte 1 tun-	
ni jooksul	3 "

Gaasivabriku kivisõetõrv

(horisontaalretordist) on parim aine katuste katmiseks, sest ilmastiku mõju temale on minimaalne.

Tallinna linna gaasivabrik

Rannavärava pst. 27. Telef. (200)89, (2)27-54.

Suurim ja odavam

paberikaupade, kirjutustarvete
ja raamatute ostukoht Eestis
farvitajaile ja jällemüüjaile.

K|O «RAHVAÜLIKOOLI»

kauplused Tallinnas soovivad
oma rikkalikust tagavarast

riigi-, linna-, seltskonna- ja era-
asutustele

igasuguseid kontoritarbeid, kirjutus-
materjale, kontoriraamatuid j. n. e.,

raamatukogudele eesti kirjan-
dust kõige suuremas valikus, raa-
matukogude rakendusmaterjale jne.

Teenimine kiire, vastutulelik ja ausameelne.

EHITAJATELE

pakume

FENOLAATI, „ESTOKARBOLINEUMI“ ja IMBU-
TUSÕLISID puu konserveerimiseks ja kaitseks mä-
danemise vastu, PÕLEVKIVI-KATUSELAKKI papp-
katuste tõrvamiseks, ASFALT-PIGI ja GUDRONGI,
kaubamärk „ESTOBITUUMEN“, mitmesuguste sulamispunktidega, niiskuse isoleerimiseks ja asfalt-töö-
deks, ASFALT-MASTIKSIT põrandate ja kõnniteede
tegemiseks, RAUALAKKI (asfaltlakki) rauakonstrukt-
sioonide katmiseks.

Riigi Põlevkivitööstus

Tallinn, Valli tän. 4, telef. (2)10-85.

R. Lange.

Asutatud 1903. a.

Tallinn, Vanaturukael 5
tel. (2)31-20.

I auhind, kuldauraha.

I auh., kuldauraha.

Soovitab rikkalikemas valikus, soodsamate hindadega, oma töökojas valmistatud

hõbe-lauaserviise, nuge, kahvleid, lusikaid ja kõiksugu teisi kuld-, hõbe- ja kristallasju. Juubelikingitused ja spordiauhindade tellimised täidetakse kiirelt ning korralikult.

Suur tagavara **käe-, tasku-, seinakelladest** parimaist Schveitsi vabrikuid.

Meie kontor asub

Narva maanteel 42,

oma majas (sissekäik Kreutzwaldi länavalt).

Müüme laost suurel arvul:

parimat Inglise ja Ameerika nisuahu, kartulijahu, mannat, riisi, suhkrut, herneid, rosinaid, otri, rukkeid, kaeru, Ameerika searasva Morris & Comp. j. n. e.

J. HABICHT & Ko.

IMPORT-KONTOR

Kõneir. 7-12.

Tallinna Eesti Majandusühisus

Peakontor ja kauplus:

Tallinn, Estonia puiest. nr. 21, kõnetr. 85 ja 21-84.

Abikaupl. sissesõiduhoovi ja õõmajakohaga:

Tallinnas, Suur Pärnu maantee nr. 30, kõnetr. 21-87.

Suur Tartu maant. nr. 51, kõnetr. 309-40.

Põllumees! Meilt ostad head kaupa kõige odavamalt. Meie maksame hoiusummadelt kõrgemat protsenti.

Peakaupluses:

Põllumajandus- ja piimatäht-
masinate-
Põllutööriistade- ja -tarvete-
Rauakauba- ja ehitustarvete-
Majapidamistarvete- ja keemiakauba-
Kolumbiaal-kauba-

osakonnad.

Abikauplusis:

Igasugused talurahva kaubad.

Meile kuuluvad kõigi parimate kaupade peaesindused:

ALFA-LAVAL — jõu- ja käsikoorelahutajad,
ASTRA — piimatähtmasinad,
ALFA — Rootsi piimaveokannud,
HERKULES — petrooleumimootorid,
RASEVSKI — adrad, vedruäkked, kultivaatorid ja heinamaaäkked,
NAHKHIIR — laternad jne.

Meil on Tallinnas kõige täielikum ladu veskikivi valamise materjali, traatvõrku, Gotlandi käie, kunstväetisi, fosforhapu-lupja jne.

Müük suurel ja väikesel arvul.

Nõudke lähemaid teateid ja hinnakirju!

Aksia-selts
TALLINNA
LAEVA ÜHISUS
LAEVAOMANIKUD
ja
LAEVAAGENDID.

Peakontor: Tallinn Suur Karja tän. 18.
Kõnetraadid: (20)2.65, (20)9.52 ja
(2)10.93.

Osakonnad:

PÄRNUS, NARVAS ja PALDISKIS.
Telegr. aadress peakontoril ja osakon-
dadel: „LAEVANDUS“.

LAEVA-AGENTUURID:

Staf Line Ltd., Liverpool-Tallinn.
Meritoimi O/Y., Tallinn-Helsingi liin.
Canadian Pacific Line.
Cie des Messageries Maritimes.

SÜTELADU:

Auru- ning sepaõed ja koks laos
ja sadamas mõõdukate hindadega.
Kõnetraadid: (20)5.39 ja (2)33.81.

**LAEVATARBEAINETE-KAUPLUS
JA LADU:**

Sadama tän. 5., kõnetraat (20)5.39.

LAEVAPARANDUSTÖÖKOJAD:

Suur Pafarei tän. 18,
kõnetraat (2)10-80.

**TOLLIOSAKOND »JOH. PITKA &
POJAD«.**

Kaupade tollimine ja transportee-
rimine. Kõnetraadid (20)2.66 ja
(2)22.55.

**KAITSELIITLASE
KALENDER-KÄSIRAAMAT**

1931. a.

2. AASTAKÄIK.

„KAITSE KODU!“ HINNATA KAASANNE.

E E S S Õ N A.

Läinud aasta eeskujul annab „Kaitse Kodu!“ ka tänavu oma alalisile lugejaile aasta vahetusel hinnata kaasandena kalender-käsiraamatu, millesse on paigutatud peale kalendaariumi-osa mitmesuguseid teateid aladelt, missugused kalendri tarvitajaid, eeskätt just kaitseliitlasi, peaksid huvitama. Uudisena on 1931. a. kalendri käsiraamatu-osasse võetud sisse tulusaid kirjutisi laagri korraldamise, relva hoidmise, suuskade korrashoiu, spordiväljade planeerimise jne. kohta. Eelmise aasta väljaandest on korratud olulisemaid artikleid, mõningaid neist tarviliste muudatustega.

Toimetus peab oma meeldivaks kohuseks tänada siinkohal rõhkearvulisi kuulutajaid, kes oma ainelise toetusega kergendasid kalendrikirjastamist. Ei saa jätta tänamata ka kaastöölisi, kes kalendri-käsiraamatu sisu koostamisele aitasid kaasa, samuti malevaid, kes saatsid õige ajaks teateid malevate koosseisude ja tähtpäevade kohta.

Jõulukuus 1930. a.

Toimetus.

Märkide ja aegade seletused.

● noorkuu   ) esimene veerand
○ täiskuu   (viimne veerand

kl. = kell; m. = minut; p. = päev; e. l. = enne lõunat; p. l. = pärast lõunat; s. = sündis; † = suri; a.-p. = aastapäev; l. = linna; kv. = kaitseväe; am. = ametis; kab. = kabinett; krtr. = korteris; mlv. = maleva; mlvk. = malevkond.

1931. aastal on 3 päikese ja 2 kuuvarjutust, millest Eestis on näha mõlemad täielised kuuvarjutused.
1) Päikesevarjutused on 18. aprillil, 12. septembril ja 11. oktoobril, kõik osalised ja meil mitte-nähtavad.
2) Kuuvarjutused on 2. aprillil (algus kell 20.23, lõpp kell 23.52) ja 26. septembril (algus kell 19.54, lõpp kell 23.42).

Pühad, mil tööd ei tehta ja ametasutised on suletud.

- 1) Uus-aasta — 1. jaanuaril,
- 2) Kolmekuningapäev — 6. jaanuaril,
- 3) Iseseisvuspäev — 24. veebruaril,
- 4) Palvepäev — 25. veebruaril,
- 5) Suur reede — 3. aprillil,
- 6) Kevad- (ülestõusmis-) pühad — 5., 6. ja 7. aprillil,
- 7) Esimese mai püha — 1. mail,
- 8) Ristipäev (taevaminemispüha) — 14. mail,
- 9) Suvistepühad — 24., 25. ja 26. mail.
- 10) Jaanipäev — 24. juunil,
- 11) Jõulupühad — 25., 26. ja 27. detsembril,

Töö lõpetatakse kell 12 päeval:

- 1) Suurel laupäeval — 4. aprillil,
- 2) Suvistepühade laupäeval — 23. mail,
- 3) Jõululaupäeval — 24. detsembril,
- 4) Vanal-aastal — 31. detsembril.

Sel aastal on 365 päeva.

Jaanuar — Näärikuu

**1	Uus aasta	19	Risti ja Hiiu mlvk. aastap.
2	Reede	20	
3	Laupäev	21	
4	Pühapäev	22	○ 15.15 Märjamaa mlvk.
5	Esmaspäev	23	[aastap.]
**6	Kolmekuningap.	24	Tapa, Lihula ja Kuresaare
7	Kesknädal	25	[mlvk. aastap.]
8	Neljapäev	26	
9	Reede	27	
10	Laupäev	28	
11	Pühapäev	29	☾ 7.09 K. A. Hermann † 1908.
12	Esmaspäev	30	A. Läte s. 1860.
13	Teisipäev	31	Jakob Hurt † 1907.
14	Kesknädal	1	
15	Neljapäev	2	
16	Reede	3	
17	Laupäev	4	
18	Pühapäev	5	● 20.36 Jõhvi mlvk. aastap.
19	Esmaspäev	6	Tartu II mlvk. aastapäev.
20	Teisipäev	7	
21	Kesknädal	8	
22	Neljapäev	9	
23	Reede	10	
24	Laupäev	11	
25	Pühapäev	12	
26	Esmaspäev	13	De jure liitlasilt 1921.
27	Teisipäev	14	) 2.05.
28	Kesknädal	15	M. Veske s. 1843. F. Kuhlbars
29	Neljapäev	16	[† 1924.]
30	Reede	17	
31	Laupäev	18	Maapäeva memorandum ise- [seisvusest 1918.]

Päike tõuseb: 1. kell 9.19 — läheb looja kell 15.28.
 " " 15. " 9.12 — " " " 15.45.
 " " 21. " 8.57 — " " " 16.07.

Kas Teie olete uuendanud juba „Kaitse Kodu!“ tellimise 1931. a. peale? Kui ei, siis tehke seda viibimata, sest uuel aastal toob „Kaitse Kodu!“ palju üllatusi.

M ä r k u s i :

~~15.01.31. a. kassa aruanne~~

R. kee. kee.

Pikkur 180 + ots 15 = 195

Lainus 61

Singorus 15

Pia Kõrgus 19 cm

jakobsoni 4-3 Tallin B.A.

TEL. (2)12-12
Paberikaubad,
büroomasinad, kirjutus-
materjal,
K/M.
K O D R E S
K/M.
J Ü R I
HARJU 21
kirjutusgarnituurid
ja kingitusartiklid.
TEL. (2)12-12

Veebruar — Küünlakuu

1	Pühapäev	19	Tartu õppurmlvk. aastapäev.
2	Küünlapäev	20	Rahulep. Nõuk.-Venega 1920.
3	Teisipäev	21	○ 2.26. [Jõgeva mlvk. a.-p.
4	Kesknädal	22	V. Reimann s. 1861.
5	Neljapäev	23	
6	Reede	24	A. Grenzstein s. 1843.
7	Laupäev	25	
8	Pühapäev	26	A. Reinvald † 1922.
9	Esmaspäev	27	(18.10.
10	Teisipäev	28	
11	Kesknädal	29	
12	Neljapäev	30	
13	Reede	31	
14	Laupäev	1	
15	Pühapäev	2	
16	Esmaspäev	3	Leedu Vabariigi aastapäev.
17	Vastlapäev	4	● 15.11.
18	Kesknädal	5	
19	Neljapäev	6	Eesti Päästekomitee loomine
20	Reede	7	[1918. E. Ahrens † 1863.
21	Laupäev	8	
22	Pühapäev	9	
23	Esmaspäev	10	
**24	Teisipäev	11	Eesti iseseisvuse 13. aastap.
**25	Palvepäev	12	)18.42. [Valga maleva ja
26	Neljapäev	13	[Põide mlvk. a.-p.
27	Reede	14	
28	Laupäev	15	<i>muut.</i>

Päike tõuseb: 1. kell 8.34 — läheb looja kell 16.34.
 " " 11. " 8.10 — " " " 17.00.
 " " 21. " 7.44 — " " " 17.25.

Vaadake järele, kas Teie naabril käib
 »Kaitse Kodu!» Kui ei, siis tutvus-
 tage teda meie kodukaitse ajakirja
 ilme ja sisuga, et temast saaks uus
 lüli »Kaitse Kodu!» lugejate peres.

M ä r k u s i :

Teeskin, last, kettus, Põder
Heint, kivi, saunuts, Kauruts

~~Rauasleht 107~~

Sammur

Piir 20 60 4

Lõpp 4 k

veer 4 k 7 8 4 3 1,50

ROMAN TAVAST.
Märkide ja väärtmetall-
asjade tehas
T a l l i n n, V. Roosikrantsi 6,
kõnetr. 25-79.

Märts — Paastukuu

1	Pühapäev	16	Vene isevalitsuse langus.
2	Esmaspäev	17	[Tallinna Põhja mlvk. a.-p.
3	Teisipäev	18	
4	Kesknädal	19	○ 12.36.
5	Neljapäev	20	
6	Reede	21	
7	Laupäev	22	K. Maurer (Kannike) † 1841. [J. Poska † 1920.
8	Pühapäev	23	M. Lipp † 1923.
9	Esmaspäev	24	
10	Teisipäev	25	
11	Kesknädal	26	☾ 7.15.
12	Neljapäev	27	
13	Reede	28	H. Treffner † 1912.
14	Laupäev	1	J. Vilms s. 1:80; K. Peterson [s. 1861.
15	Pühapäev	2	O. V. Masing † 1832.
16	Esmaspäev	3	[Ungari rahvuspüha.
17	Teisipäev	4	
18	Kesknädal	5	
19	Neljapäev	6	● 9.51. C. R. Jakobson
20	Reede	7	[† 1882.
21	Laupäev	8	Kevade algus.
22	Pühapäev	9	
23	Esmaspäev	10	
24	Teisipäev	11	
25	Paastu-Maarjap.	12	
26	Neljapäev	13	
27	Reede	14	☾ 7.04.
28	Laupäev	15	Tall. soomusaut rühma a.-p.
29	Pühapäev	16	Petseri maleva aastapäev.
30	Esmaspäev	17	F. Viedemann s. 1805.
31	Teisipäev	18	

Päike tõuseb: 1. kell 7.22 — läheb looja kell 17.45.
 " " 11. " 6.53 — " " " 18.09.
 " " 21. " 6.24 — " " " 18.33.

Olla kaitseliitlane — tähendab olla kodumaa
 parem poeg, kodumaa vabaduse ja mureta
 tuleviku kaitsja.

M ä r k u s i:

N. H. Reinmanni k. R. R. Mitt

Head muusikal saale, kasutades

COLUMBIA plaati
COLUMBIA nõela
COLUMBIA grammofoonil.

A.S. Karl Lemberg
Tallinn, Viru 3.

Aprill — Jürikuu

1	Kesknädal	19	
*2	Suur Neljapäev	20	○ 22.50.
**3	Suur Reede	21	E. Ahrens s. 1803.
4	Laupäev	22	
**5	1. ülestõusm. p.	23	
**6	2. ülestõusm. p.	24	
**7	3. ülestõusm. p.	25	Liivimaa eestlaste vabasta-
8	Kesknädal	26	[mine 1819.
9	Neljapäev	27	○ 22.15.
10	Reede	28	Eesti omavalitsuse kinnita-
11	Laupäev	29	[mine 1917.
12	Pühapäev	30	
13	Esmaspäev	31	J. Vilms † 1918.
14	Teisipäev	1	
15	Kesknädal	2	
16	Neljapäev	3	
17	Reede	4	
18	Laupäev	5	● 3.00.
19	Pühapäev	6	
20	Esmaspäev	7	
21	Teisipäev	8	
22	Kesknädal	9	J. Köhler † 1899.
23	Neljapäev	10	Asutava Kogu kokkuastumine
24	Reede	11	J. Kunder † 1888. [1919.
25	Laupäev	12	) 15.40.
26	Pühapäev	13	
27	Esmaspäev	14	
28	Teisipäev	15	Tallinna tehnilise mlvk.
29	Kesknädal	16	[aastapäev.
30	Neljapäev	17	Juhan Liiv s. 1834.

Päike tõuseb: 1. kell 5.51 — läheb looja kell 18.59.
 " " 11. " 5.22 — " " " 19.22.
 " " 21. " 4.54 — " " " 19.46.

A javiitetundidel peaks olema Teil kõige suuremaks naudinguks »Kaitse Kodu!« lugemine, sest »Kaitse Kodu!« on tuumakas, kodumaa armastust õhutav perekonnaajakiri.

M ä r k u s i :

Hobun maan aprilli kuu äijään

Kaaras 2040750

Keinas 1928000

Pähk 711000

Sool 14660

maani kuu äijään.

Kaaras 1430773

Keinas 445500

Pähk — 137900

Sool 20440

Kotid 35

Mai — Lehekuu

**1	Maipüha	18	Leisi ja Võru linna mlvk.
2	Laupäev	19	○ 7.14. [aastapäev.
3	Risti leidm. p.	20	Poola Vabariigi aastapäev.
4	Esmaspäev	21	
5	Teisipäev	22	
6	Kesknädal	23	
7	Neljapäev	24	
8	Reede	25	
9	Laupäev	26	(14.48.
10	Pühapäev	27	Rakvere I mlvk. aastapäev.
11	Esmaspäev	28	
12	Teisipäev	29	
13	Kesknädal	30	
**14	Taevaminem. p.	1	
15	Reede	2	
16	Laupäev	3	Soome lipupüha. J. V. Jansen [s. 1819. M. Veske † 1890.
17	Pühapäev	4	● 17.28.
18	Esmaspäev	5	
19	Teisipäev	6	Eesti iseseisv. väljakuulut.
20	Kesknädal	7	[Asutava Kogu poolt 1919.
21	Neljapäev	8	
22	Reede	9	R. Tobias s. 1873.
23	Laupäev	10	
**24	1. nelipüha p.	11	) 21.39. Järva ja Saaremaa maleva, [Otepää ja Paistu mlvk. aastap.
**25	2. nelipüha p.	12	Rõuge malevkonna aastap.
**26	3. nelipüha p.	13	Sakalamaa maleva ja Valjala mlvk. aastapäev.
27	Kesknädal	14	
28	Neljapäev	15	
29	Reede	16	
30	Laupäev	17	
31	Pühapäev	18	● 16.33.

Päike tõuseb: 1. kell 4.27 — läheb looja kell 20.10.
 " " 11. " 4.01 — " " 20.33.
 " " 21. " 3.39 — " " 20.56.

Iga rahvuslikult mõtleja kodanik loeb »Kaitse Kodu!«, meie kodukaitsepere ühisi ajakirja.

Märkusid:

1	Kaunistus	19
2	Kaunistus	20
3	Kaunistus	21
4	Kaunistus	22
5	Kaunistus	23
6	Kaunistus	24
7	Kaunistus	25
8	Kaunistus	26
9	Kaunistus	27
10	Kaunistus	28
11	Kaunistus	29
12	Kaunistus	30
13	Kaunistus	31
14	Kaunistus	32
15	Kaunistus	33
16	Kaunistus	34
17	Kaunistus	35
18	Kaunistus	36
19	Kaunistus	37
20	Kaunistus	38
21	Kaunistus	39
22	Kaunistus	40
23	Kaunistus	41
24	Kaunistus	42
25	Kaunistus	43
26	Kaunistus	44
27	Kaunistus	45
28	Kaunistus	46
29	Kaunistus	47
30	Kaunistus	48
31	Kaunistus	49
32	Kaunistus	50
33	Kaunistus	51
34	Kaunistus	52
35	Kaunistus	53
36	Kaunistus	54
37	Kaunistus	55
38	Kaunistus	56
39	Kaunistus	57
40	Kaunistus	58
41	Kaunistus	59
42	Kaunistus	60
43	Kaunistus	61
44	Kaunistus	62
45	Kaunistus	63
46	Kaunistus	64
47	Kaunistus	65
48	Kaunistus	66
49	Kaunistus	67
50	Kaunistus	68
51	Kaunistus	69
52	Kaunistus	70
53	Kaunistus	71
54	Kaunistus	72
55	Kaunistus	73
56	Kaunistus	74
57	Kaunistus	75
58	Kaunistus	76
59	Kaunistus	77
60	Kaunistus	78
61	Kaunistus	79
62	Kaunistus	80
63	Kaunistus	81
64	Kaunistus	82
65	Kaunistus	83
66	Kaunistus	84
67	Kaunistus	85
68	Kaunistus	86
69	Kaunistus	87
70	Kaunistus	88
71	Kaunistus	89
72	Kaunistus	90
73	Kaunistus	91
74	Kaunistus	92
75	Kaunistus	93
76	Kaunistus	94
77	Kaunistus	95
78	Kaunistus	96
79	Kaunistus	97
80	Kaunistus	98
81	Kaunistus	99
82	Kaunistus	100

1. Kaunistus

Juuni — Jaanikuu

1	Esmaspäev	19	
2	Teisipäev	20	
3	Kesknädal	21	
4	Neljapäev	22	Tallinnamaa eestlaste vabas-
5	Reede	23	Nõmme mlvk. a.-p. [tam. 1816.
6	Laupäev	24	Rootsi kuningriigi aastapäev.
7	Pühapäev	25	Harju mlv. ja Viljandi linna
8	Esmaspäev	26	[ja Vastseliina mlvk. aastap.
9	Teisipäev	27	) 8.18.
10	Kesknädal	28	
11	Neljapäev	29	
12	Reede	30	Tallinna patarei aastapäev.
13	Laupäev	31	
14	Pühapäev	1	Kanepi ja Antsla mlvk. aasta-
15	Esmaspäev	2	● 5.2. [päev.
16	Teisipäev	3	
17	Kesknädal	4	
18	Neljapäev	5	
19	Reede	6	
20	Laupäev	7	
21	Pühapäev	8	Võnnu ja Kolga-Jaani mlvk. aastap.
22	Esmaspäev	9	Suve algus. Helme mlvk. aastapäev.
23	Teisipäev	10	) 2.23.
**24	Jaanipäev	11	Lüganuse, Koeru ja Järva-
			[Jaani mlvk. aastapäev.
25	Neljapäev	12	Pilistvere mlvk. aastap. Tallinna
26	Reede	13	[Põhja mlvk. lipupüha.
27	Laupäev	14	[J. Bergmann † 1916.
28	Pühapäev	15	
29	Esmaspäev	16	
30	Teisipäev	17	○ 2.47.

Päike tõuseb: 1. kell 3.19 — läheb looja kell 21.17.
 " " 11. " 3.09 — " " " 21.30.
 " " 21. " 3.06 — " " " 21.37.

Igaüks on kutsutud »Kaitse Kodu!» kaastööliseks.
 Teretulnud on igaüks, kes saadab »Kaitse Ko-
 du!» kaastööd nii sõnas kui pildis.

M ä r k u s i:

A/S. „EESTI REISIBÜROO“

Peakontor: Tallinn, Pikk t.6, tel. 433-20 & 433-21

Osakond: Tartu, Suurturg 7, tel. 3-72

Pärnu, Rüütli tän., Endla majas, tel. 113

Telegr. aadr.: „ERBO“, Tallinn resp. Tartu, Pärnu

Raudteepiletite eelmük:

- a) Kodumaal kõikidesse jaamadesse
- b) Välismaale kõikidesse suurematesse linnadesse

Juuli — Heinakuu

1	Kesknädal	18	
2	Neljapäev	19	
3	Reede	20	
4	Laupäev	21	
5	Pühapäev	22	Lääne maleva ja Võrtsjärve [mlvk. aastapäev. (1.52.
6	Esmaspäev	23	
7	Teisipäev	24	
8	Kesknädal	25	
9	Neljapäev	26	
10	Reede	27	
11	Laupäev	28	
12	Pühapäev	29	Kambja ja Varstu mlvk. a.-p. ● 14.20.
13	Esmaspäev	30	
14	Teisipäev	1	
15	Kesknädal	2	
16	Neljapäev	3	
17	Reede	4	
18	Laupäev	5	
19	Pühapäev	6	
20	Esmaspäev	7	
21	Teisipäev	8	
22	Kesknädal	9	
23	Neljapäev	10	
24	Reede	11	
25	Laupäev	12	
26	Pühapäev	13	V.-Maarja ja Türi mlvk. a.-p. [C. R. Jakobson s. 1841. ○ 14.47.
27	Esmaspäev	14	
28	Teisipäev	15	
29	Kesknädal	16	
30	Neljapäev	17	
31	Reede	18	

Päike tõuseb: 1. kell 3.11 — läheb looja kell 21.36.
 " " 11. " 3.23 — " " " 21.26.
 " " 21. " 3.41 — " " " 21.10.

Kõik, kel lõpeb »Kaitse Kodu!« tellimine 1. juulist, mõelgu varakult tellimise uuendamisele, sest muidu võib tulla ajakirja saatmises tülikas vahe.

M ä r k u s i :

A/S. „EESTI REISIBÜROO“

Esindused ja agentuur kõigilt suuremailt
Euroopa reisibüroodelt.

Ringreisupiletid turistidele.

Rahavahetus ja valuuta müük reisijatele.

Välismaa passide ja viisumite muretsemine.

Laevasõidupiletid kõigile kodumaa ja Balti-
mere liinidele.

August — Lõikuskuu

1	Laupäev	19	
2	Pühapäev	20	Pärnu ja Pärnum. mal.V-Ni- [gula, Sörve ja Röpina mlvk. [aastapäev. P. Sõda † 1920.
3	Esmaspäev	21	
4	Teisipäev	22	K. J. Peterson † 1822.
5	Kesknädal	23	
6	Neljapäev	24	(18.28.
7	Reede	25	A. Eisenschmidt † 1914.
8	Laupäev	26	
9	Pühapäev	27	Voldi ja Võru linnaümbruse
10	Lauritsapäev	28	[mlvk. aastapäev.
11	Teisipäev	29	L. Koidula † 1886.
12	Kesknädal	30	J. Simm s. 1885.
13	Neljapäev	31	● 22.27. K. Türrpu s. 1865.
14	Reede	1	
15	Laupäev	2	
16	Pühapäev	3	Rakvere II mlvk. aastapäev.
17	Esmaspäev	4	[Fr. Kuhlbars s. 1841.
18	Teisipäev	5	
19	Kesknädal	6	
20	Neljapäev	7	) 13.36.
21	Reede	8	
22	Laupäev	9	
23	Pühapäev	10	
24	Pärtlipäev	11	
25	Teisipäev	12	F. R. Kreutzwald † 1882.
26	Kesknädal	13	
27	Neljapäev	14	
28	Reede	15	○ 5.9.
29	Laupäev	16	R. Tobias † 1918.
30	Pühapäev	17	
31	Esmaspäev	18	

Päike tõuseb: 1. kell 4.05 — läheb looja kell 20.46.
 " " 11. " 4.28 — " " " 20.21.
 " " 21. " 4.51 — " " " 19.54.

„Kaitse Kodu!“ ei ole mitte mõni ametlik büll-
 lään, vaid pildirohke ja tuumakas perekon-
 naajakiri.

M ä r k u s i:

A/S. „EESTI REISIBÜROO“
Ookeanilaevade piletid inglise, Saksa, Prantsuse, Rootsi ja Ameerika liinidel kõigisse maailmaosadesse.
Kanadasse piletid Canadian Pacific Railway Co. liini peale.
Õhusõidupiletid „AERO“ ja „DERULUFT“ liinidele.

September — Mihklikuu

1	Teisipäev	19	
2	Kesknädal	20	
3	Neljapäev	21	
4	Reede	22	
5	Laupäev	23	☾ 9.21
6	Pühapäev	24	Viru maleva ja Paide mlvk. [aastapäev.]
7	Esmaspäev	25	
8	Teisipäev	26	
9	Kesknädal	27	
10	Neljapäev	28	
11	Reede	29	
12	Laupäev	30	● 6.26.
13	Pühapäev	31	Tartu-Maarja mlvk. a.-p.
14	Esmaspäev	1	
15	Teisipäev	2	
16	Kesknädal	3	
17	Neljapäev	4	
18	Reede	5	☾ 22 37.
19	Laupäev	6	
20	Pühapäev	7	
21	Esmaspäev	8	
22	Teisipäev	9	
23	Kesknädal	10	K. A. Hermann † 1851.
24	Neljapäev	11	Sügise algus.
25	Reede	12	○ 21.45.
26	Laupäev	13	
27	Pühapäev	14	
28	Esmaspäev	15	
29	Mihklipäev	16	Kihelkonna, Muhu ja Hargla
30	Kesknädal	17	[mlvk. aastapäev.]

Päike tõuseb: 1. kell 5.16 — läheb looja kell 19.23.
 " " 11. " 5.39 — " " " 18.54.
 " " 21. " 6.02 — " " " 18.24.

Teie silmaring laieneb hulga, kui Teie loete
 »Kaitse Kodu!« Tellimisi võtavad vastu kõik
 postiasutised ja kaitseliidu pealikud ning esi-
 naised.

Märksli:

1	...	...
2	...	...
3	...	...
4	...	...
5	...	...
6	...	...
7	...	...
8	...	...
9	...	...
10	...	...
11	...	...
12	...	...
13	...	...
14	...	...
15	...	...
16	...	...
17	...	...
18	...	...
19	...	...
20	...	...
21	...	...
22	...	...
23	...	...
24	...	...
25	...	...
26	...	...
27	...	...
28	...	...
29	...	...
30	...	...
31	...	...
32	...	...
33	...	...
34	...	...
35	...	...
36	...	...
37	...	...
38	...	...
39	...	...
40	...	...
41	...	...
42	...	...
43	...	...
44	...	...
45	...	...
46	...	...
47	...	...
48	...	...
49	...	...
50	...	...

...

Oktoober — Viinakuu

1	Neljapäev	18	
2	Reede	19	
3	Laupäev	20	
4	Lõikuspüha	21	☾ 22.15.
5	Esmaspäev	22	
6	Teisipäev	23	
7	Kesknädal	24	
8	Neljapäev	25	
9	Reede	26	* Tartu Vabadusristi Vendale
10	Laupäev	27	A. Kitzberg † 1927. [mlvk. a.-p.]
11	Pühapäev	28	● 15.6.
12	Esmaspäev	29	
13	Teisipäev	30	
14	Kolletamisp.	1	
15	Neljapäev	2	
16	Reede	3	
17	Laupäev	4	
18	Pühapäev	5	
19	Esmaspäev	6	) 11.20 J. Luiga † 1927.
20	Teisipäev	7	
21	Kesknädal	8	
22	Neljapäev	9	
23	Reede	10	
24	Laupäev	11	
25	Pühapäev	12	
26	Esmaspäev	13	○ 15.34.
27	Teisipäev	14	
28	Kesknädal	15	
29	Neljapäev	16	Tallinna 1905. a. langenute
30	Reede	17	[mälestuspäev.]
31	Usupuhastusp.	18	

Päike tõuseb: 1. kell 6.24 — läheb looja kell 17.55.
 " " 11. " 6.47 — " " " 17.26.
 " " 21. " 7.11 — " " " 16.58.

Kodumaa armastuse, isikliku tubliduse ja töö-
 võime arengu juhtnõore leiata Teie »Kaitse
 Kodu!st«

M ä r k u s i: 011

1	18	18	18
2	19	19	19
3	20	20	20
4	21	21	21
5	22	22	22
6	23	23	23
7	24	24	24
8	25	25	25
9	26	26	26
10	27	27	27
11	28	28	28
12	29	29	29
13	30	30	30
14	31	31	31
15	32	32	32
16	33	33	33
17	34	34	34
18	35	35	35
19	36	36	36
20	37	37	37
21	38	38	38
22	39	39	39
23	40	40	40
24	41	41	41
25	42	42	42
26	43	43	43
27	44	44	44
28	45	45	45
29	46	46	46
30	47	47	47
31	48	48	48
32	49	49	49
33	50	50	50
34	51	51	51
35	52	52	52
36	53	53	53
37	54	54	54
38	55	55	55
39	56	56	56
40	57	57	57
41	58	58	58
42	59	59	59
43	60	60	60
44	61	61	61
45	62	62	62
46	63	63	63
47	64	64	64
48	65	65	65
49	66	66	66
50	67	67	67
51	68	68	68
52	69	69	69
53	70	70	70
54	71	71	71
55	72	72	72
56	73	73	73
57	74	74	74
58	75	75	75
59	76	76	76
60	77	77	77
61	78	78	78
62	79	79	79
63	80	80	80
64	81	81	81
65	82	82	82
66	83	83	83
67	84	84	84
68	85	85	85
69	86	86	86
70	87	87	87
71	88	88	88
72	89	89	89
73	90	90	90
74	91	91	91
75	92	92	92
76	93	93	93
77	94	94	94
78	95	95	95
79	96	96	96
80	97	97	97
81	98	98	98
82	99	99	99
83	100	100	100

November — Talvekuu

1	Pühapäev	19	
2	Esmaspäev	20	
3	Teisipäev	21	(9.17.
4	Kesknädal	22	
5	Neljapäev	23	
6	Reede	24	
7	Laupäev	25	
8	Pühapäev	26	Narva maleva ja allüksuste
9	Esmaspäev	27	[aastap. O.V. Masing s. 1763.
10	Mardipäev	28	● 0,55.
11	Kesknädal	29	Tallinna mal. ja Lõuna mivk.
12	Neljapäev	30	[aastap. Maailmasõja
13	Reede	31	[sõjariistade-rah.
14	Laupäev	1	
15	Pühapäev	2	Võrumaa mal. aastap. Maa-
16	Esmaspäev	3	[päev end kõrgemaks või-
17	Teisipäev	4	) 4.13. [muks tunnistanud.
18	Kesknädal	5	Läti Vabariigi aastapäev.
19	Neljapäev	6	
20	Reede	7	
21	Laupäev	8	
22	Surnutepüha	9	A. Veizenberg † 1921.
23	Esmaspäev	10	
24	Teisipäev	11	
25	Kadripäev	12	○ 9.10.
26	Neljapäev	13	
27	Reede	14	
28	Laupäev	15	Vabadussõja algus 1918.
29	Pühapäev	16	Naiskodukaitse Tallinnaring-
30	Esmaspäev	17	[konna aastapäev.

Päike tõuseb: 1. kell 7.39 — läheb looja kell 16.28.
 " " 11. " 8.04 — " " " 16.04.
 " " 21. " 8.28 — " " " 15.33.

Miski ei ole nii püsivad kui need ideed, mis kannab laiali «Kaitse Kodu». Miski ei ole õilsam, kui olla kaitsealane ja kodukaitse pere liige.

Detaljn k r k u s t a t e j

1. Teletaj	18	18
2. Teletaj	19	19
3. Teletaj	20	20
4. Teletaj	21	21
5. Teletaj	22	22
6. Teletaj	23	23
7. Teletaj	24	24
8. Teletaj	25	25
9. Teletaj	26	26
10. Teletaj	27	27
11. Teletaj	28	28
12. Teletaj	29	29
13. Teletaj	30	30
14. Teletaj	31	31
15. Teletaj	32	32
16. Teletaj	33	33
17. Teletaj	34	34
18. Teletaj	35	35
19. Teletaj	36	36
20. Teletaj	37	37
21. Teletaj	38	38
22. Teletaj	39	39
23. Teletaj	40	40
24. Teletaj	41	41
25. Teletaj	42	42
26. Teletaj	43	43
27. Teletaj	44	44
28. Teletaj	45	45
29. Teletaj	46	46
30. Teletaj	47	47
31. Teletaj	48	48
32. Teletaj	49	49
33. Teletaj	50	50

K o s t o s t a t e j

Detsember — Jõulukuu

1	Teisipäev	18	Kalevi mlvk. a.-p. Juhan Liiv
2	Kesknädal	19	(18.50. [† 1913.
3	Neljapäev	20	
4	Reede	21	Naiskoduk. Järva ringkonna
5	Laupäev	22	[ja Valga linna mlvk. aastap. Tartu ja Tartum. mlv., Tartu III, IV [ja Tallinna Toompea mlvk. a.-p.
6	Nigulapäev	23	Soome Vabariigi aastapäev.
7	Esmaspäev	24	Tallinna Kopli mlvk. a.-p.
8	Maarjapäev	25	
9	Kesknädal	26	● 12.16. Tallinna eskadroni
10	Neljapäev	27	[aastapäev.
11	Reede	28	
12	Laupäev	29	
13	Pühapäev	30	
14	Esmaspäev	1	
15	Teisipäev	2	
16	Kesknädal	3	
17	Neljapäev	4	) 0.43.
18	Reede	5	
19	Laupäev	6	
20	Pühapäev	7	
21	Esmaspäev	8	
22	Teisipäev	9	Talve algus.
23	Kesknädal	10	
24	Neljapäev	11	L. Koidula s. 1843.
**25	1. jõulupüha	12	○ 1.23.
**26	2. jõulupüha	13	
**27	3. jõulupüha	14	Kuresaare I ja Haapsalu mlvk.
28	Esmaspäev	15	[a.-p. A. Kitzberg s. 1855.
29	Teisipäev	16	
30	Kesknädal	17	Vaherahu Nõukogude-Vene-
31	Vanaaasta	18	[ga 1920.

Päike tõuseb: 1. kell 8.50 — läheb looja kell 15.27.
 " " 11. " 9.07 — " " " 15.19.
 " " 21. " 9.17 — " " " 15.19.

"Kaitse Kodu" jõulunumber on otsitav album
 i ga riiklikult mõtleja kodaniku jõululauale.

M ä r k u s i:

Handwritten text on a page with horizontal lines. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the page. Some faint words and numbers are visible, but they do not form a readable paragraph.

Kaitseliitlase üldised kohused.

Väljavõtte kaitseliidu kodukorra projektist.

Kodanikud, kes kaitseliidu põhikirja ja kodukorra alusel kaitseliitu on vastu võetud, moodustavad ühise kaitseliidu pere.

Vabatahtlikkuse põhimõtte alusel kaitseliidu ridadesse koondunud üksikute liikmete kui vabade, riigitrüude, laitmatute elukommetega kodanike peamiseks ülesandeks on kodumaakaitse ja kodaniku julgeoleku teostamine.

Olles ühise, kindla, lahkkelideta kaitseliidu pere liige peab iga kaitseliitlane õppima ära ja teadma kaitseliidu põhikirja ja kodukorra nõuded.

Vastavalt põhikirja ja kodukorra nõudeile peab iga kaitseliitlane oskama oma ülesandeid täita ja end ülal pidada:

kaitseliidu teenistuskohuste täitmisel;
kaitseliitlasena ja
vabakodanikuna.

Välispool teenistuskohuste täitmist (kaitseliitlasena ja vabakodanikuna) on iga kaitseliidu liige kohustatud pidama meeles, et ta on kaitseliitlane, mispärast ka peab hoiduma korravastasest, ebaviisakast ja halvapanemist väljakutsuvast tegevusest.

Kaitseliidu kõrgeid ülesandeid silmas pidades peab iga kaitseliidu liige olema valvel ja hoolitsema, et ta isiklik elu ja kaaskodanike kasvatus rajataks kohusetundele, riigiustavusele, isamaa-armastusele, aususele ja rahvuslikule uhkusele.

Lugupidamine oma organisatsioonist, vastastikune usaldus, ausameelsus, kohusetruudus ja sõprus on abinõud iga kaitseliitlase käes selleks, et võita üldist lugupidamist ja olla eeskujuks kõrgete ülesannete teostamisel.

Vabatahtlikkuse põhimõte ja kaitseliitlase pühalik töötus eriliselt kohustavad kaitseliidu au pidama kalliks.

Iga kaitseliitlane peab pidama meeles, et üksikute liikmete kohusetäitmisest, distsipliini austamisest ja viisakuse reegleist kinnipidamisest oleneb kogu kaitseliidu hea nimi.

Kaitseliitlane loetakse:

teenistuskohuste täitmisel olevaks, kui ta täidab kaitseliidu ülesandeid, mis on pandud tema peale alluvuse korras;

kaitseliitlaseks — kui ta kannab kaitseliidu vormi, tunnusmärki või kaitseliidu märki erariideil või kui, esinedes ka välistunnusmärgita, ta esitab ennast kaitseliitlasena;

vabakodanikuks — kui kaitseliidu liige eraelus kaitseliidu välismärgita, relvata ja üksikkorras tegutseb hariliku kodanikuna.

Kaitseliitlane ei luba riigist, tema korrast, kaitseliidust, kaitsevääst ega eesti rahvast kõnelda halvaks-panevalt ja hoolitseb selle eest, et süüdlane selles võetakse vastutusele.

Iga kaitseliitlane seltskonnas peab püüdma olla korrektne ning peab esinema aususe ja julguse eeskujuna.

Omavahelised arusaamatused kaitseliidu elu alal ja lahkarvamised lahendatakse ettekande korras. Kui ettekande saaja pealik arusaamatust ei suuda lahendada, annab ta asja lahendamise alluvuskorras edasi.

Kiire iseloomuga küsimused (arusaamatused pidudel, koosviibimistel) on kohustatud lahendama kohalviibiv vanem pealik seevõrra, et arusaamatus ei takista tegevust.

Kaitseliidu teenistuskohuste täitmine.

Kaitseliidu liikmeks olek paneb igale kaitseliitlasele peale rea kohustusi, mis ta peab täitma vabatahtlikult, ohverdades selleks aega, jõudu ja kandes tarbekorral ka kulusid.

Kaitseliidu teenistuse kohuste täitmise hulka kuuluvad: õppustest osavõtmine, laskeharjutuste pidamine, vahiteenistuse kohuste täitmine, taktikaliste õppuste ja suvilaagrite kaasategemine, häire kava täitmine, paradiidest, pidudest, koosolekutest osavõtmine ja kõigi muude ülesannete täitmine, mis kaitseliitlase peale pannakse käsu korras.

Kõik käsud ja korraldused teenistuse kohuste täitmise alal on kaitseliitlane kohustatud täitma vastuvaidlematus korras ja kiiresti, selleks oma kodust majapidamist aegsasti nii korraldades, et teenistuse kohuste täitmisele ilmumine oleks võimalik.

Käsu andja pealik peab oskama alati selgesti ette näha, et tema poolt antud ülesanne (teenistuse kohuste täitmisele kutsumine) vastavalt kohapealsele olukorrale oleks võimalik täita. Ebakohane väljakäsitamine, mis olukorra tõttu raske või võimatu täita, ei ole lubatav ja seepärast teenistuse kohuste täitmisele kutsumise korraldused antakse alluvuse korras ja aeg-

sasti, et võimaldada käsusaajal oma majapidamist korraldada nii, et käsutäitmine oleks võimalik.

Kiire iseloomuga käsud, nagu häire, abiandmine valitsuse võimudele jne., antakse ja täidetakse aja- viitmata.

Käsu täitmata jätmine ja teenistuse kohuste täit- misele mitteilmumine ei ole lubatud üldiselt.

Vabandatavateks põhjusteks mitteilmumise korral võivad olla: haigus, hädaabitöö, matus, omaste raske haigus, majapidamises ettetulev eriseloomuga töö (vilja masindamine, perekondlik pidu jne.) jne.

Mitteilmumise korral võetakse vabandav põhjus arvesse siis, kui kaitseliitlane sellest lähemale peali- kule ette kannab.

Häire korral vabandavaiks mitteilmumise põhjus- teks loetakse ainult raske haigus või lähemate omaste surm.

Iga kaitseliitlane peab võtma osa vähemalt:

1) õppustest — nii, et ta vabalt suudab temale kätteantud relva käsitada, tunneb ja tegelikult oskab rivi- ja lahingkoostöötamisel käskude järele tegutseda maastikul oma üksuse koosseisus;

Teile on kasulik
kindlustada oma
varandused

ja

el u

EESTI LLOYDIS!

- 2) ühest taktikalisest õppusest igal kevadel ja sügisel, mis korraldatakse üksusele peale jao- ja rühmaõppuste;
- 3) ühest suvilaagrist;
- 4) kahest laskeharjutusest igal laskepoolaastal ja
- 5) igast kontrollkogunemisest ning häire korras kokkukutsumisest.

Kaitseliitlase kohused relva ja varustuse vastu.

Kaitseliitlane on kohustatud alati korras hoidma temale väljaantud kaitseliidu ja samuti ka oma isiklikud relvad. Hooletuse läbi kadunud või rikutud varustus, samuti ka relv või selle osad, tasutakse süüdlase poolt.

Relvade hoidmine ja puhastamine sünnib selleks ettenähtud erimääruste ja juhtnööride järgi, millede mitteteadmisega kaitseliitlane ennast ei tohi vabandada.

Kaitseliitlane kannab ja tarvitab relva laskeharjutustel, õppustel, üksuse jalutuskäikudel ja igasuguste teenistuskohuste täitmisel, kus relva tarvitamine on vajaline ning ette nähtud.

Kaitseliidu relva kandmine ja tarvitamine üksikkorras jahipidamiseks, juhuslikuks paugutamiseks, isiklike vahetõrjehüüde andmiseks jne. on keeldud.

Laskeharjutusi võib pidada laskejuhataja korraldusel ja ainult selleks määratud laskeradadel.

Relvaga ümberkäimise juures peab kaitseliitlane alati pidama meeles, et relva laskmiseks tarvitatakse ainult tõsistel silmapilkudel. Sihtimine ja kukepäästmine kaaskodanike pihta, laskmine lahingpadruniga juhuslike märkide, loomade ja lindude pihta on keeldud.

Relva edasi anda teistele otsekohe pealiku korralduseta, samuti relva kanda kaitseliidu tunnusmärgita on keeldud.

Kaitseliitlane on kohustatud relva ja laskemoona oma korteris hoidma selleks eraldi määratud kohas ja nii, et kõrvalised isikud relva ja laskemoona ei saa kasutada.

Puutumata tagavaraks väljaantud laskemoona laskeharjutusteks ei tohi kulutada.

Samuti on keeldud väljaantud kaitseliidu varustust, nagu võõrihmu, padrunitaskuid jne., tarvitada oma majapidamise tööde juures.

Kaitseliitlane on kohustatud õnnetuse puhul (tulekahju, uputus) kaitseliidule kuuluvad relvad, laskemoona ja muu varustuse päästma esimeses järjekorras.

Riigi hümn ja lipp.

Isamaaliste tunnete ja rahvusliku uhkuse avaldusena austab kaitseliit riigi hümn ja oma sini-mustvalget rahvuslippu.

Riigihümni mängimisel (laulmisel) avalikel rahvuslikel ja riiklikel esinemistel kaitseliitlased laulavad riigihümni kaasa, olles sellega vaimustuse tõstmisel eeskujuks.

Riigihümni „jorutamist“ kohtades, mis ei vääri hümn laulmist, kaitseliitlased eitavad. Hümn mõnitamisest annavad kaitseliitlased ettekande korras teada.

Rahvuslipu tarvitamine on samuti kui riigihümni laulmine püha igale kaitseliitlasele. Iga kaitseliitlane hoolitseb selle eest, et tema kodus rahvuslikel ja riiklikel pühadel ja tähtsamate sündmuste puhul rahvuslipp lehviks täies mastis.

Vormiriide tähtsus ning kandmine.

Vormiriie on kaitseliitlase auriie. Kaitseliitlane peab austama oma vormi ja kaitseliitu astudes teadma, et ta ülesanne on soetada endale vormiriided nii ruttu kui võimalik.

Kaitseliitlane kannab vormiriideid igasugustel kaitseliidu poolt korraldatud aktustel, õppustel, manöövrelil, laagreis, vahiteenistuses ja kõigil teistel kaitseliidu ametkohuste täitmiseiga seotud toiminguil ning ametlikel esinemistel.

Kaitseliitlane võib vormiriideid kanda kõigil piduõhtuil, perekondlikel pidustustel, riigi- ja teistel pühadel, kirikus jne.

Vormiriiete kandmine on keeldud kaitseliidu teenistuskohuste täitmiseiga mitte seotud ja vormi alandavil toiminguil, näiteks: hariliku igapäevase töö tegemisel, nagu kündmisel, hagude- ja sõnnikuveol, turus kauplemisel jne.

Kaitseliitlane võib vormimütsi kanda ka tsiviilriiete juures, kuid sel korral peab tingimata olema kaitseliidu käeside käe ümber ja vöörihm vööl. Segavormi kandmine (kaitseliidu vormikuub ja tsiviilpüksid või ümberpöörduvalt või kaitseliidu vormikuub või -püksid ja tsiviilpeakate) on keeldud.

J. PUHK & POJAD

Uuem, moodsam ja valmistusjõulisem suurveski Eestis ja põhjamaadel.

*

Koloniaalkaupade suurmüügi laod.

*

Jahu- ja viljakauplus.

*

**S u u r i m
a u t o l a d u
E e s t i s .**

**PEAKONTOR JA TEHASED: Tallinnas,
Rannavärava puiestee nr. 21.**

**Kontorid: Pärnus, Tartus, Narvas, Viljandis, Valgas,
Petseris, Rakveres, Tapal, Nõmmel, Türil,
Võhmas ja Abjas.**

Kaitseliidu juhatus, juhid ja üksused.

Üksuse, ametkoha ja pealiku nimi	Telefoni number *)
Kaitseliidu ülem kindr.-m. J. Roska . . .	kab. (20)7-93 kv. 1-70 krt. (20) 2-77 kv. 2-57
Kaitseliidu keskjuhatuse Tallinnas, peastaabi ruumes.	
Esimees . . . . . kindr.-m. J. Roska . . .	vaata kaitseliidu ülem
Liige . . . . . kol.-lt. J. Maide . . .	kab. (20)6-88 kv. 2-61 krt. (20)6-88 kv. 2-58
” . . . . . kol.-lt. J. Unt . . .	Tartu 9-60
” . . . . . Konstantin Päts . . .	(20) 2-20 ja 304-18
” . . . . . Oskar Suursõõt . . .	(20)4-65
Kaitseliidu vanematekogu Tallinnas, peastaabi ruumes.	
Esimees . . . . . kindralstaabi kindr.- lt. J. Laidoner . . .	(20) 3-02
Abiesimees . . . . . Ado Anderkopp . . .	(20) 7-52
” . . . . . Karl Einbund . . .	(2) 13-50
Liige . . . . . Otto Tief	309-96 ja 6-96
” . . . . . O. Köster	302-74 ja 42-74
” . . . . . Kindr.-m. E. Pödder	kv. 60
” . . . . . Jaan Tõnisson . . .	7-68 ja Tartu 1
” . . . . . Prof. H. Koppel . . .	Tartu 3-41
” . . . . . Jüri Jaakson . . .	309-95 ja 1-95
” . . . . . Konrad Maurits . . .	(2) 17-50
” . . . . . Hans Orav	Tartu 2-20
” . . . . . Jaak Jakobson . . .	Pärnu 10
” . . . . . kol.-lt. Oskar Luiga	Rakvere 1-51
” . . . . . Heinrich Lauri . . .	Viljandi 1-44
” . . . . . A. Kohver	Võru 58

*) Kõik telefoni numbrid, millede asukoht märkimata, käivad Tallinna keskjaama kaudu.

Üksuse, ametkoha ja pealiku nimi	Telefoni number
Liige . . . . . A. Saar	Taebla (20)9-63 kv. 1-44
" . . . . . kol.-ltn. J. Unt	Tartu 5-54
" . . . . . O. Suursõõt	(20) 4-65
Kaitseliidu peastaap Tallinn, Kaarli t 8.	(20)9-63, kv. 1-44
Peastaabi ülem . kol.-ltn. J. Maide .	kab. (20) 6-88 kv. 2-61 krt. (20) 6-88 kv. 2-58
Sekretär . . . . . n.-ltn. R. Raudsepp .	kab. (20) 9-63
Öppe - spordiosa- konna pealik . kol.-ltn. A. Balder .	krt. kv. 2-59
Öppejaoskonna pealik . . . . . major A. Parts	kab. ja krt. kv. 2-63
Spordijaoskonna pealik . . . . . lt. E. Lepp	kab. kv. 1-56 krt. kv. 2-59 kv. 1-56
Eriüksuste jaoskon- na pealik . . . . . lt. J. Lääne	kv. 1-56 krt. kv. 2-59
Kultuur - informat- siooni jsk. pealik n.-lt. A. Treufeldt .	kab. (20) 3-70
Majandusosakonna pealik . . . . . T. Pullisaar	kab. (20) 9-63
Noortepealik . . . . . J. Tederson	kab. (20) 3-70
"Noorte Kotkaste" peastaap Kaarli t. 8, Tallinn.	(20) 3-70
Peavanem . . . . . Karl Einbund	kab. (20) 3-70 (2) 13-50
Peavanema abi . . Prof. A. Piip	krt. (200) 66 ja Tartu 20
" . . . . . A. Kerem	krt. (2) 12-34
Peastaabi ülem . J. Tederson	kab. (20) 3-70
Naiskodukaitse keskjuhatuse Kaarli t. 8, Tallinn.	
Esinaine . . . . . pr. M. Raamot	kv. 1-61
Sekretär . . . . . pr. H. Kaber	Tapa 41
Liige . . . . . pr. Ebba Saral	Tartu 3-19
" . . . . . pr. M. Arak	Rapla 21-41
" . . . . . pr. A. Tool	—

Üksuse, ametkoha ja pealiku nimi	Telefoni number
„Kaitse Kodul“ toimetused ja talitus – Tallinn, Kaarli t. 8.	
Pea- ja vastutav toimetaja . . . . J. Maide	kab. (20) 6-88 kv. 2-61
Tegevtoimetaja . . Leo Sõerd	kab. (20) 8-29 krt. (20) 9-16
Ärijuht . . . . . Richard Jukk	(20) 8-29
Kaitseliitlase tarvete pood, Tallinn, Kaarli t. 8.	
Juhataja . . . . . Nikolai Mirt	—
Tallinna malev:	
Maleva staap, Kaarli t. 8, Tallinn .	(20) 9-98
Maleva võimla ja ooteruum	(2) 14-17
Korrapidaja pealik	kv. 1-60
Maleva pealik . . kolonel F. Pinka . . .	kab. (2) 34-57 kv. 1-97
	krt. (2) 34-57 kv. 2-47
Vanem instruktor kapten H. Ingerman .	kab. kv. 2-32, krt. kv. 1-15
Instruktor . . . . . ltn. E. Kask	krt. (2) 32-75
„ . . . . . ltn. H. Silber	krt. (2) 14-02
Propagandapealik Ernst Peterson . . .	(2) 26-35
Majanduspealik . . Josep Habicht	301-56
Sporidipealik . . . . Johan Kauba	Kopli 32
Sanitaarpealik . . n.-ltn. dr. B. Voogas	(2) 30-53
Käskudeäitja pealik O. Suursõit	(20) 4-65
Põhja malevkonna staap	kv. 1-60
Malevkonna pealik Fr. Uibopuu	434-69
Ida malevkonna staap	302-16
Malevkonna pealik mer. van-ltn. Jaan Klaar	302-18
Lõuna malevkonna staap	kv. 1-60
Malevkonna pealik P. Reintam	kv. 1-82

Üksuse, ametkoha ja pealiku nimi	Telefoni number
Kalevi malevkonna staap . .	307-00, kv. 2-02
Malevkonna pealik lttn. Valter Pajusson .	(2) 33-23
Toompea malevkonna staap .	kv. 1-60
Malevkonna pealik n.-lttn. Karl Terras .	430-57
Sadama malevkonna staap .	Tall. Vee-39
Malevkonna pealik Edgar Manitsky . .	teede Val.37
Kopli malevkonna staap . . .	Kopli 25
Malevkonna pealik kapt. Alfred Terras .	Kopli 1-48
Nõmme malevkonna staap . . .	Pioneeri 31-a
Malevkonna pealik Artur Odenberg . .	Nõmme 1-42
Tehnilise malevkonna staap .	(20)9-66 kv.81
Malevkonna pealik Herman Reier . . .	(2) 10-52
Eskadroni staap	kv. 1-60
Eskadroni pealik Alfred Kepper	(20) 8-17
Suurtükiväe divisjoni staap .	kv. 1-60
Divisjoni pealik kpt. Alfred Terras .	Kopli 1-48
Soomusautode rühma staap .	kv. 1-60
Rühma pealik Aleks. Loun	430-37
Orkestri staap	(20) 9-98
Pealik . . . . . Friedrich Tammar .	Nõmme 6
Naiskodukaitse Tallinna ring- kond — Kaarli t. 8 — Tallinn.	(20) 9-63
Ringkonna esinaine pr. A. Tõrvand-Tell- manu	kv. 8
Tartu maa malev:	
Maleva staap, Tartus, Lodja t. 4 . .	Tartu 9-60
Maleva pealik kol.-lttn. Jaan Unt . .	" 5-51
Vanem instruktor major K. Soo . . .	" 9-79
Instruktor . . . . . leitn. K. Sütt . . .	Elva 89
" . . . . . n.-lttn. J. Tsopp	Jõgeva 55
" . . . . . n.-lttn. A. Klaussen . . .	Mustvee 32
Jõgeva mlvk. pealik kpt. Karl Tiimann .	Jõgeva 16
Mustvee mlvk. pealik . . . . . Leopold Kraus . . .	Torma 2
Voldi mlvk. pealik kpt. Hans Birkenberg	—

Üksuse, ametkoha ja pealiku nimi	Telefoni number
Alatskivi mlvk. pealik . . . . . ohv. as. A. Brinfeldt	Kallaste 7
T.-Maarja malev-konna pealik . . . . . n-ltn. A. Pross . . .	—
Elva mlvk. pealik . . . . . lpn. E. Koger . . .	Elva 55
Virtsjärve mlvk. p. kpt. Karl Lamp . . .	" 76
Otepää mlvk. pealik H. Hallop	Otepää 17
Kambja mlvk. p. . . . . ltn. Rudolf Riives . . .	Kambja 9
Võnnu mlvk. pealik kpt. Gustav Hango . . .	Ahja 18
Räpina mlvk. pealik ltn. A. Kfudorf . . .	Räpina 17-b
Mäksa patarei pealik August Rosental . . .	Tartu 5-99/11
Räpina patarei pealik Daniel Peedosk . . .	
Naiskodukaitse Tartumaa ringk. Esinaine . . . . . pr. M. Fischmann . . .	" 11-74/2
V i r u m a l e v :	
Maleva staap Rakveres, Pikk t. 15	Rakvere 8, kv. 35
Maleva pealik . . . . . major Georg Vaher . . .	kv. 35
Vanem instruktor ltn. Otto Kalikorm . . .	Rakvere 2-94
I mlvk. pealik . . . . . Richard Vaska . . .	" 1-06
II mlvk. pealik . . . . . Valter Lents	" 91
Kadrina mlvk. p. . . . . Paul Pedisson . . .	Kadrina 5
V.-Maarja mlvk. p. Richard Kasan	V.-Maarja 44
Viru-Nigula mlvk. pealik . . . . . Arnold Karukäpp . . .	Rakvere 8
Lüganuse mlvk. p. August Nurk	Lüganuse
Jõhvi mlvk. pealik kpt. Tomberg	—
Jõhvi patarei pealik Georg Sooden	Jõhvi 62
Naiskodukaitse Viru ringkonna esinaine pr. Alma Sass	Rakvere 1-89
V ö r u m a a m a l e v :	
Maleva staap Võrus, Kasarmu t. 1	Võru 80
Maleva pealik . . . . . kapt. Jaan Heljuste . . .	" 108
Vanem instruktor kpt. G. Laur	" 80
Instruktor . . . . . lpn. P. Onno	Antsla 43
" . . . . . Gustav Sikk	Rõuge 28
Maleva sekretär . . . . . Ed. Kalekaur	Võru 1-10
Linna mlvk. pealik ltn. J. Sirk	" 82
Linnaümbruse malev-konna pealik lpn. O. Jürgenson . . .	" 90

Üksuse, ametkoha ja pealiku nimi	Telefoni number
Rõuge mlvk. pealik A. Sild	Rõuge 7
Varstu mlvk. pealik lpn. A. Melts	V.-Roosa 7
Antsla mlvk. pealik kpt. R. Treimuth	Antsla 5/14
Vastseliina mlvk. p. n.-ltm. V. Kommer	Vastseliina 19
Kanepi mlvk. pealik kpt. J. Loot	Kanepi 19
Põlva mlvk. pealik kpt. O. Evert	Põlva 2-a
Võru „Noorte Kotkaste“ maleva vanem J. Sultson	Võru 166
Naiskodukaitse Võru ringkonna esinaine pr. Anette Budkovsky	—

Sakalamaa malev:

Maleva staap Viljandis, Jakobsoni t. 12	Viljandi 2-14
Maleva pealik . . . major J. Eisenberg	„ 2-14
Maleva sekretär . . J. Adamson	„ 1-49
Linna mlvk. pealik n.-ltm. Karl Nemvalts	„ 2-28
Keskmlvk. pealik . ltn. Hans Ester	„ 2-06
Suure-Jaani mlvk. p. kpt. Jüri Kampus	S. Jaani 20
Pilistvere mlvk. p. Jaan Scheller	Võhma 14-25
Põltsamaa mlvk. p. kpt. J. Vervolt	Põltsamaa 23
Kolga-Jaani mlvk. p. Hans Kukk	K.-Jaani 8
Tarvastu mlvk. p. H. Jürgens	—
Paistu mlvk. pealik kpt. Leo Mägi	Paistu 9
S.-Kõpu mlvk. p. . Tõnis Saarepera	—
Patarei pealik . . Vold. Kivistik	—
Naiskodukaitse Sakalamaa ringkonna esinaine Erika Oskar	Viljandi 2-72

Harju malev:

Harju maleva staap Tallinnas, Kaarli t. 8	(20) 4-21
Maleva pealik . . . major K. Saar	kab. 207-78, kv. 2-79 krt. Pioneer 44-a krt. (20)4-21a
Maleva sekretär . . Voldemar Uilp	—
Linnaümbruse malevkonna pealik major Ed. Saulep	kv. 41
Kuusalu mlvk. p. . Aleks. Muugamäe	Anija 3
Kose mlvk. pealik Anton Umjärvi	Raasiku 18c
Juuru mlvk. pealik Johannes Tutt	—
Rapla mlvk. pealik Ed. Neps	—

Üksuse, ametkoha ja pealiku nimi	Telefoni number
Keila mlvk. pealik Ernst Kuljus	Keila 29
Nissi mlvk. pealik H. Kalda	Riisipere 3
Harju naiskodukaitse ringkonna esinaine pr. M. Arak	Rapla 21-4
P ä r n u m a a m a l e v :	
Maleva staap Pärnus, Riia t. 23	Pärnu 2-75
Maleva pealik . . . kpt. Tõnis Adamson	" 2-75
Audru mlvk. pealik Jaan Lelle	" 116a
Jakobi mlvk. pealik August Laur	P.-Jakobi 14
Vändra mlvk. pealik ltn. Jüri Kibbar	Vändra 48
Tori mlvk. pealik . kpt. Karl Alberg	Sindi 7-b
Häädemeeste mlvk. pealik . . . . . n.-ltn. Peeter Soonets	Talli 16
Saarde mlvk. pealik ltn. Joh. Mitt	Kilingi-Nõmme 54-a
Halliste mlvk. p. . n.-ltn. P. Nõmm	Abja 40
Keskmalevk. pealik ltn. J. Mühlbach	Pärnu 29
Karksi mlvk. pealik Viktor Libe	Nuia 26
Naiskodukaitse Pärnumaa ringkonna esinaine pr. Helene Johani	Vändra 34
J ä r v a m a l e v :	
Maleva staap Paides, Tallinna t. 24	Paide 1-08
Maleva pealik . . . major Karl Preisberg	" 1-08
Paide mlvk. pealik n.-ltn. R. Summer	" 1-05
Türi mlvk. pealik . ltn. A. Viirmann	Türi 15
Järva-Jaani mlvk. p. kpt. E. Põld	Kiltsi 6b
Tapa mlvk. pealik . O. Stokeby	Tapa 65
Koeru mlvk. pealik E. Belials	Koeru 12
Naiskodukaitse Järva ringkonna esinaine prl. Adeline Lusman	Paide 33
L ä ä n e m a l e v :	
Maleva staap Haapsalus, Karja t. 6	Haapsalu 31
Maleva pealik . . . major Reinhold	" 31
Haapsalu mlvk. p. . Voldemar Vau	" 109
Risti mlvk. pealik . Ervin Kääramees	" 30d
Lihula mlvk. pealik August Kalju	Lihula 7
Märjamaa mlvk. p. Mart Unt	Silla 11a

Üksuse, ametkoha ja pealiku nimi	Telefoni number
Hiiumaa mlvk. p. . Aleksander Laius . .	Keina 5
Üksikeskadr. pealik Ed. Arnover	Silla 5b
Naiskodukaitse Läänemaa ringkonna esinaine pr. Helene Raja . .	—
Tartu malev:	
Maleva staap Tartus, Karlova t. 24 .	Tartu 6-80
Maleva pealiku . . k. t. ltn. J. Kase . .	" 10-10
Vabadusristi Venedade mlvk. pealik kpt. A. Kuhlberg . .	" 10-92
II mlvk. pealik . . kpt. F. Köster	" 10-24
III mlvk. pealik . lpn. E. Kruus	—
IV mlvk. pealik . . E. Sepa	" 9-55
Õppurmalevk. p. . J. Voitka	" 6-48
Naiskodukaitse Tartu ringkonna esinaine pr. Ebba Saral . . .	" 3-19
Valga malev:	
Maleva staap Valgas, Kesk t. 9 . . .	Valga 51, kv. 45
Maleva pealik . . . major Joh. Hiob . .	Valga 51, kv. 45
Maleva pealiku abi kpt. E. Pallon . . .	" 1-15
Vanem instruktor . kpt. J. Peterson . . .	" 1-31
Instruktor . . . . lpn. E. Sokk	Tõrva 51
Maleva sekretär . . R. Kivimägi	Valga 1-33
Linna mlvk. pealik kpt. L. Pallon	" 1-15
Helme mlvk. pealik K. Tuvike	Tõrva 38
Sangaste mlvk. p. . ltn. A. Sõster	Puka 3c
Hargla mlvk. pealik lpn. H. Schmidt . . .	Taheva 5b
Naiskodukaitse Valga ringkonna esinaine pr. I. Fiskar	Valga 1-15
Saaremaa malev:	
Maleva staap Kuresaares, Tolli t. 15 .	Kuresaar 1
Maleva pealik . . . kpt. R. Lints	" 1
	ja 1-43
Kuresaare I mlvk. p. ltn. M. Mikk	Kuresaar 85
Kuresaare II mlvk. pealik . . . . . n.-ltn. A. Koel	" 169
Sõrve mlvk. pealik mer. n.-ltn. J. Kuut .	" 66b
Kihelkonna mlvk. p. Ed. Hõbenik	Kihelkon. 13
Leisi mlvk. pealik A. Sass	Leisi 6
Põide mlvk. pealik A. Tart	Orissaar 5g

Üksuse, ametkoha ja pealiku nimi	Telefoni number
Valjala mlvk. pealik n.-lt. A. Rauk . . .	Laimjala 2c
Muhu mlvk. pealik V. Kask	Kuivastu 3f
Naiskodukaitse Saaremaa ringkonna esinaine pr. Maria Bondartschuk	Kuresaare 1
Narva malev:	
Maleva staap Narvas, Valge t. 7 . .	Narva 15
Maleva pealik . . kpt. J. Lepp	" 25
Vanem instruktor . ltn. N. Kütt	" 2-50
Narva mlvk. pealik lpn. A. Nõmtak . . .	" 2-25
Vaivara mlvk. p. . kpt. J. Teppich . . .	Sillamäe 33
Vaivara patarei p. lpn. O. Voos	" 19c
Narva „Noorte Kotkaste“ mlv. vanem kpt. K. Maasik . . .	Narva 2-35
Narva „Noorte Kotkaste“ pealik . . lpn. V. Raudsepp . .	" 43
Naiskodukaitse Narva ringkonna esinaine pr. L. Dener	—
Petseri malev:	
Maleva staap Petseris, Aia t.	Petseri 78
Maleva pealik . . kpt. H. Ploomipuu . .	" kv. 6
Vanem instruktor . ltn. O. Ilves	" 49
Petseri mlvk. pealik ltn. P. Listakind . .	" 53
Laura mlvk. pealik A. Tagen	Laura 2
Väraska mlvk. pealik J. Keerberg	Väraska 12
Naiskodukaitse Petseri ringkonna esinaine pr. L. Listakind . . .	Petseri 53
Pärnu malev:	
Maleva staap Pärnus, Rüütli t. 40 . .	Pärnu 2-64
Maleva pealik . . kpt. Jaan Lugus . . .	" 2-99
Maleva kergekahurpatarei pealik . Egon Bathelt	—

Krediit Pank.

Asutatud 1907. aastal Tallinna Vastastikuse Krediit-Ühisuse nime all. Alul väike ettevõtte areneb jõudsasti, tõustes võrdlemisi lühikese aja jooksul toleaegete eesti rahaasutuste keskpangaks. Pangal oli eesti rahva kultuur-poliitilises ja majanduslikus elus täita tähtis osa. „Estonia“ teatrimaja ehitamine 1913 viidi suuremalt jaolt panga toetuse abil lõpule. Suur osa eesti äriettevõtetest on alanud oma tegevust panga abil, püsinud maailmasõja ja revolutsiooni aegadel ja tegutsevad eduga käesoleval ajal.

Kuni maailmasõja alguseni areneb pank edurikkalt ja takistamatult. Ehitati valmis panga suur maja Suur Karja tänaval, väärtuslikumaid viimase aja ehitusi Tallinnas.

1917. a., mil Eesti pind muutus osaliselt sõja tallermaaks ja selle tõttu evakueeriti Venesse suurim osa rahaasutustest, kolis Tallinnast ära ka Vene riigipanga Tallinna osakond, viies kaasa suure osa sinna paigutatud väärtusi. Oktoobrikuu revolutsioon hävitas igasuguse majandusliku tegevuse, seetõttu oli ka panga seisukord muutunud raskeks.

Eesti vabariigi loomisega tärkab pangas uuesti elu avanevad laialdased võimalused ja algab uus ajajärk panga arenemiskäigus. Vastastikune Krediit-Ühisus muudetakse aktsiaseltsiks nimega „Tallinna Krediit Pank“, aktsiakapitaliga 10 miljoni sendi suuruses.

Krediitpanga arenemine selles ajajärgus on olnud väga hoogus. 9 aastaga on aktsiakapital tõusnud 10 milj. sendist 140 milj. sendini ja panga äriseis 60 milj. sendist 3.232 milj. sendini. Panga osakondade arv on tõusnud 12-ni. 1927. a. detsembris Krediit Panga poolt võeti üle Põhja Pank ja omandati selle panga maja.

Panga juhatusse kuuluvad:

G. Vestel — esimees
E. Aule
V. Kargaja.

Ülemaailmalised parimad lasketaga- järjed.

1. Sõjaväepüssist laskmises.

(300 m; kümneringiline märklaud.)

Silma.

- 1) Kolmest asendist 60 lasku:
Olle Erikson, Rootsi (Stokholmis 1929. a.) 526
- 2) Lamades 20 lasku:
Olle Erikson, Rootsi (Stokholmis 1929. a.) 185
- 3) Põlvelt 20 lasku:
Zimmermann, Šveits (Stokholmis 1929. a.) 181
- 4) Püsti 20 lasku:
Hartmann, Šveits (Stokholmis 1929. a.) . . 172

2. Vabapüssist laskmises.

(300 m; kümneringiline märklaud.)

- 1) Kolmest asendist 120 lasku:
J. Hartmann, Šveits (Stokholmis 1929. a.) 1114
K. Zimmermann, Šveits (Stokh. 1929. a.) 1114
E. Oksa, Soome (Antwerpenis 1930. a.) . . 1111
- 2) Lamades 40 lasku:
Bruce, Ameerika (Roomas 1927. a.) . . . 389
K. Leskinen, Soome (Antwerpenis 1930. a.) 389
Lindgren, Soome (Antwerpenis 1930. a.) . 386
- 3) Põlvelt 40 lasku:
Hartmann, Josias, Šveits (Roomas 1927. a.) 379
Seitzinger, Ameerika (Antwerpen 1930. a.) 375
- 4) Püsti 40 lasku:
E. Oksa, Soome (Antwerpenis 1930. a.) . . . 359
Zimmermann, K., Šveits (Stokh. 1929. a.) 358

3. Väikekalibrilisest püssist laskmises.

(50 m; kümneringiline märklaud.)

- 1) Püsti 40 lasku:
Olle Erikson, Rootsi (Stokholmis 1929. a.) 374
P. J. Pedersen, Daani (Antwerpen 1930. a.) 368
- 2) Lamades 40 lasku:
S. O. Lindgren, Soome (Antwerpen 1930. a.) 392
K. Leskinen, Soome (Antwerpenis 1930. a.) 392
A. Larsson, Rootsi (Stokholmis 1929. a.) . . 390
- 3) Põlvelt 40 lasku:
Bruce, Ameerika (Antwerpenis 1930. a.) . . . 389
Dr. E. Svanson, Ameerika (Antwerpenis
1930. a.) 382

4. Vabapüstolist laskmises.

1. Zulauf, Fritz, Šveits (Stokholmis 1929. a.) 542
2. Revilliod de Budé, Šveits (Antverpenis 1930. a.) 538

Kaitseliidu laskerekordid ja parimad saavutused.

I. Vabapüss.

1) 300 m, kolmest asendist 60 lasku.

- a) s.-a. rühma pealik Loun, Aleksander — Tallinna m. . . . . 490 silma.
- b) relv.-pealik Raavik, Aleksander — Tallinna m. . . . . 476 „
- c) instruktor Silber, Heinrich — Tall. m. . . . . 455 „

2) 300 m, kolmest asendist 30 lasku.

- a) relvur-pealik Passup, Rudolf — Tallinna m. . . . . 241 „

3) 300 m, lamades 20 lasku:

- a) s.-a. rühma pealik Loun, Aleksander — Tallinna m. . . . . 186 „

4) 300 m, põlvelt 20 lasku:

- a) instruktor Silber, Heinrich — Tall. m. . . . . 168 „

5) 300 m, istudes 20 lasku:

- a) relvur-pealik Raavik, Aleksander — Tallinna m. . . . . 168 „

6) 300 m, püsti 20 lasku:

- a) s.-a. rühma pealik Loun, Aleksander — Tallinna m. . . . . 150 „

II. Sõjaväepüss.

(Lubatud parandatud sihtimisvahendid ja uuendatud rauad).

1) 300 m, kolmest asendist 60 lasku.

- a) laskepealik Tederon, Hugo — Sakalamaa m. . . . . 468 silma.
- b) mlvk. maj.-pealik Rull, Ernst — Järva malev . . . . . 447 „

2) 300 m, kolmest asendist 30 lasku.

- a) kskt. peal. Pürn, Johannes — Järva m. . . . . 242 „

3) 300 m, lamades 20 lasku:

- a) relvur-pealik Kalekaur, Eduard — Võru m. . . . . 183 „

b)	van. instruktor K ü t t, Nikolai — Narva malev	183	silma.
c)	mlvk. plk. abi T r u m m, Julius — Tallinna m.	180	„
	4) 300 m, püsti 20 lasku:		
a)	kompaniipealik N ä r i p e a, Aleksander, Pärnumaa m.	141	„
	5) 300 m, lamades 10 lasku:		
a)	Adjutant L a u b e, Johannes — Järva m.	94	„
	6) 300 m, püsti 10 lasku:		
a)	Kskt. pealik P ü r n, Johannes, Järva m.	80	„
	7) 200 m, lamades 15 lasku:		
a)	Relv.-pealik S c h ü t z, Fritz, — Tall. m.	140	„
b)	veltv. R i s t, Aleksander, — Tallinna m.	136	„
c)	Instr. S i l b e r, Heinrich — Tallinna m.	136	„
d)	Kskt. pealik R a a d i k, Bernhard — Järva m.	128	„
e)	Instr. S t u n d e, Paul — Tartu m.	128	„
	8) 200 m, lamades 5 lasku:		
a)	Instruktor S i l b e r, Heinrich	50	„

III. Väikekaliibriline püss.

	1) 50 m, kolmest asendist 30 lasku:		
a)	Relv.-pealik P a s s u p, Rudolf — Tallinna m.	272	silma.
	(Püss oli hoidseenega varustatud.)		
b)	Van. instr. K ü t t, Nikolai — Narva mal.	269	„
c)	Instr. S i l b e r, Heinrich — Tallinna m.	265	„
d)	Jaoplk. abi N õ m m i k, Johannes — Pärnu m.	261	„
e)	Kskt. pealik S a m a r ü ü t e l, Richard — Võru m.	259	„
f)	Pealik R u l l — Järva mal.	258	„
g)	Komp. plk. abi P ä ä r e n, Villem — Järva m.	254	„
h)	s.-a. rühma pealik L o u n, Aleksander — Tallinna m.	254	„
i)	R o t b e r g, Karl — Valga m.	252	„
j)	Malevlane T o o m, August — Sakalamaa m.	249	„
k)	Rühmapealik K r u u s t ü k k, Hugo — Valga m.	249	„
	2) 50 m, kolmest asendist 15 lasku :		
a)	Instr. S i l b e r, Heinrich — Tallinna m.	133	„
b)	Van. instr. K ü t t, Nikolai — Narva m.	128	„
c)	Kskt. pealik R a a d i k, Bernhard — Järva m.	127	„

RUD. PASSUP & Ko. Laskeriistadeäri

Tallinn, Pikk t. 36

Soovitame laskesportlasile oma töökojas asjatundlikult valmistatud „vabapüsse“, iga süsteemi, soovitud kaliibris, samuti ka väikekaliibrilisi sama tüüpi 7 kilogr. ja üle raskeid. Kergekaalulistest spordipüssidest soovitame iseäranis „ERMA“ marki, sest nende lasketihedus on ületamatu. Juhime tähelepanu spordi püstolitele - üksik- ja automaatlaadimisega, missugustest Walther ja Colt margid laskesportlaste peres kiiresti on hakanud levima oma suure lasketiheduse ja kerge ning lihtsa käsitluse tõttu.

Laos alati püssi dioptreid, rõngaskirpe, püssiõli „Passol“, „Ballistol“ j.m., nikli sulat. Lahusid, puhastusvardaid, nühiseid, harje j.m.; teeme igasug. relv. parand. töid; võtame vastu eritellimisi välismaa vabrik. tarvis. Parimaks soovituselaks meie püssi laskevõimele on, et kõik tunt. kaitsel. laskurid omavad peaaegu erandita meie püssid, milledega püstit. kõik kaitseliidu 300 m. rekord.

Tähtsamad kaitseliitlas. saavutused meie püssidest: hra Kalekaur, Võru, lam. 20 l. — 183 silma, jaapani püss — meie raud ja diopter, hra Loun, Tallinn, lam. 20 l. — 186 silma, vabapüss, meie töö 10 l. lam. 95 silma, jaapani püss, lasknud üle 2000 lasu, raud ja diopter

meie, Rud. Passup, Tallinn, 20 l. lam. — 185 silma, jaapani püss, meie raud ja diopter, hra Kõõbe, Tallinn, 600 mtr. 10 l. — 87 silma, jaapani püss, meie raud; väikekaliibr: Rud. Passup, 301. kolm. as. — 272 silma jne.

IV. Püstol.

1) 25 m, püsti 15 lasku:

- a) Relv.-pealik Siirmann — Tallinna m. 134 silma.
b) mlvk. plk. abi Trumm, Julius — Tallinna m. . . . . 133 „
c) Hermann, A. — Petseri m. . . . . 132 „
d) Jaopealik Siim, Hans — Valga m. . . . . 131 „

Kaitseliidu 1930. a. rahvusvahelised ja tähtsamad välisvõistlused.*)

I. Latviya aiszargide ja Eesti kaitseliidu laskevõistlus.

(Peeti Riias 31. augustil Assari laskeplatsil. Võistlesid 24-mehelised grupid, kusjuures paremuse peale lugesid 20 mehe tagajärjed. Lasti kolmest asendist à 10 lasku.)

Latviya meeskond — 3759 silma,
Eesti meeskond — 4262 silma.

Kohtadele tulid:

- 1) Trumm (E) — 236 s., 2) Tramberg (E) — 234 s.,
3) Svaguls (L) — 234 s., 4) Rull, Ernst (E) — 232 s.,
5) Laube (E) — 228 s., 6) Kõrts (E) — 226 s., 7) Ermanis (L) — 224 s., 8) Kütt (E) — 223 s., 9) Passup (E) — 221 s.,
10) Samarütel (E) — 118 s., 11) Silber (E) — 217 s.,
12) Tederson (E) — 215 s., 13) Schütz (E) — 211 s., 14) Harju (L) — 211 s., 15) Madisson (E) — 209 s., 16) Päären (E) — 209 s.

II. Helsingi ja Tallinna malevate laskevõistlus.

(Peeti Tallinnas 15. juunil maleva lasketiirul. Võistlesid 15-mehelised grupid, paremuse peale lugesid 12 mehe tagajärjed. Lasti lamades käelt 20 lasku).

Helsingi maleva meeskond — 1976 silma,
Tallinna maleva meeskond — 1918 silma.

Kohtadele tulid:

- 1) Lindgren, Soome . 179 silma (42, 45, 45, 47),
2) Trumm, Eesti . . 176 „ (47, 43, 42, 44),
3) Schütz, Eesti . . 176 „ (45, 43, 45, 43),
4) Varoma, Soome . 173 „ (42, 47, 43, 41),
5) Sorsi, Soome . . 171 „ (39, 45, 44, 43),
6) Karppi, Soome . 171 „ (46, 40, 43, 42),
7) Raudsepp, Eesti . 170 „ (37, 40, 47, 46),
8) Varpula, Soome . 169 „ (40, 42, 44, 43),
9) Erikson, Soome . 168 „ (42, 41, 39, 46),
10) Sander, Eesti . . 166 „ (36, 44, 47, 39).

*) Distsants kõikjal 300 meetrit.

III. Latvija aiszargide Riia polgu ja Tallinna maleva laskevõistlus.

(Peeti Riias 1. septembril Assari laskeplatsil. Võistlesid 15-mehelised grupid, paremuse peale lugesid 12 mehe tagajärjed. Lasti lamades käelt 20 lasku).

Riia polgu meeskond — 1946 silma.

Tallinna maleva meesk. — 2057 silma.

Kohtadele tulid: 1) Majors (R) — 177 s., 2) Schütz (T) — 176 s., 3) Sander (T) — 175 s., 4) Loun (T) — 174 s., 5) Passup (T) — 174 s., 6) Silber (T) — 173 s., 7) Kaalep (T) — 173 s., 8) Spuul (T) — 172 s., 9) Pikson (T) — 171 s., 10) Kõõbe (T) 170 s.

IV. Latvija aiszargide Volmari polgu ja Valga maleva laskevõistlus.

(Peeti Volmaris 21. septembril. Lasti kolmest asendist ä 10 lasku).

Volmari polgu meeskond — 2113 silma,

Valga maleva meeskond — 2313 silma.

Kohtadele tulid:

- 1) Kruustükk, Johannes (Valga) . . . 235 silma (85, 68, 82),
- 2) Kruustükk, Hugo (Valga) . . . 233 " (83, 66, 84),
- 3) Reimann (Valga) . . . . . 233 " (81, 60, 82),
- 4) Zarninš (Volmari) . . . . . 216 " (81, 54, 81),
- 5) Sedlenieks (Volmari) . . . . . 216 " (75, 61, 80),
- 6) Ermanis (Volmari) . . . . . 210 " (83, 48, 79).

V. Latvija aiszargide Valga polgu ja Võru maleva laskevõistlus.

(Peeti Latvija Valgas 21. septembril. Võistlesid 10 mehelised grupid, paremuse peale lugesid 8 mehe tagajärjed. Lasti lamades käelt 20 lasku.)

Latvija polgu meeskond — 1276 silma.

Võru maleva meeskond — 1271 silma.

Kohtadele tulid:

- 1) Karklis (Valga) . . . . . 174 silma (41, 44, 45, 44),
- 2) Reiman (Võru) . . . . . 171 " (45, 40, 43, 43),
- 3) Ennok (Võru) . . . . . 166 " (40, 41, 40, 45),
- 4) Madisson (Võru) . . . . . 166 " (44, 42, 40, 40),
- 5) Purvits (Valga) . . . . . 163 " (40, 41, 43, 39),
- 6) Samariüitel (Võru) . . . . . 163 " (41, 42, 38, 42).

VI. Kaitseväe ja kaitseliidu vaheline laskevõistlus.

(Peeti Tallinna maleva lasketiirul 14. septembril. Võistlesid 22-mehelised grupid, paremuse peale lugesid 20 mehe tagajärjed. Lasti kolmest asendist ä 20 lasku).

Kaitseväe meeskond — 8109 silma,

Kaitseliidu meeskond — 8182 silma.

Kohtadele tulid:

1) Siir (kaitsevägi)	450	silma	(156, 138, 156),
2) Rull, Ernst (kaitseliit)	447	"	(167, 127, 153),
3) Kütt (kaitseliit)	443	"	(181, 113, 149),
4) Ragul (kaitsevägi)	437	"	(168, 112, 157),
5) Pürn (kaitseliit)	431	"	(176, 104, 151),
6) Villberg (kaitsevägi)	426	"	(169, 97, 160),
7) Tederson (kaitseliit)	426	"	(161, 122, 143),
8) Kask (kaitsevägi)	425	"	(167, 111, 147),
9) Paudersell (kaitsevägi)	425	"	(168, 111, 146),
10) Samarfütel (kaitseliit)	422	"	(150, 124, 148).

Kaitseliitlase-laskuri aastane töökava.

Heaks laskmiseks on tarvis teravat silma, kindlat kätt ja raudset tahet. Neid omadusi arendatakse ja kasvatatakse ainult järjekindla ja visa harjutamisega.

Iga laskur peab tegema läbi korrapärase laskekooli, mis koostub:

- 1) õppelaskmisest ja
- 2) laskevõistlustest.

1. Õppelaskmine.

Õppelaskmise alal peab iga laskur vähemalt:

- a) täitma „Laskemäärustes“ ettenähtud aja jooksul kõik oma klassiharjutused; soovitatav on täita iga kuu jooksul üks laskeharjutus (kas klassi- või vabaharjutus);
- b) iga nädal oma püssi põhjalikult järele vaadata ja puhastama;
- c) iga päev sõbrustama oma püssiga, s. o. sooritama mõned sihtimise, palgepanemise ja kukepäästmise harjutused asendeist, millest järgmine laskmine või võistlus ees seisab.

Laskuri lipukiri on: Harjutamine teeb meistriks.

2. Laskevõistlused.

Laskevõistlused on parimaks abinõuks laskeosavuse arendamiseks. Siin mehed ja terved üksused vabas võistluses rühivad üksteisest mööda, et tulla parimaks parimaist ja saavutada kuulsusrikas võit.

Laskuri aukohus on võtta osa igast laskevõistlusest, mis tema tarvis määratud.

Alalised laskevõistlused on järgmised:

- a) Karikavõistlused. Neid peetakse igas üksuses (kompaniis, üksikus rühmas, eskadronis, pata-

reis jne.) aja jooksul 1. maist 30. novembrini üle kaitse-
liidu parima üksuse väljaselgitamiseks. Karika-
võistlustest võtavad osa kõik üksuse
nimekirjas seisvad kaitseliitlased,
vaatamata sellele, millises laskeklas-
sis keegi seisab.

Karikavõistlused on peamiselt määratud alga-
jate tarvis, kes teistest alalistest võistlus-
test osa võtta ei saa.

b) Malevate meistervõistlused pee-
takse aja jooksul 1. aprillist 31. augustini. Neist võist-
lustest võtavad osa kõik klassilaskurid
ja kütid, igaüks oma klassis. Klassides esikohale
tulnud omandavad vastava klassi maleva meistri
tiitli.

c) Kaitseliidu meistervõistlused pee-
takse ära septembri- või oktoobrikuu jooksul. Osa võ-
tavad igas laskurite ja kütide klassis igast malevast
kolmemehelised grupid. Esikohtadele tulnud omanda-
vad vastava klassi meisterlaskuri, meisterküti ja meis-
tergrupi tiitlid.

d) Kaitseliidupäeva võistlused pee-
takse ühel ajal kaitseliidupäevaga (harilikult juuni-
juulikuudel). Laskmine sünnib võistlusklasside järgi:
B klass (II ja I klassi laskurid), A klass (esilaskurid
ja II klassi kütid) ja eriklass (esi- ja I klassi kütid),
üksikvõistlejate ja gruppide vahelised.

Kaitseliidupäeva laskevõistlustest võtavad osa ma-
levate parimad laskurid, kes selgitatakse välja malevais
vastavate eelvõistluste järele (maleva aastapäeva, esi-
jne. võistlused).

Peale eelpool loeteldud alaliste laskevõistluste
peetakse igal aastal järgmisi välisvõistlusi, millest
võtavad osa üle kogu kaitseliidu parimad laskurid:

a) Kaitseväe ja kaitseliidu vaheline.
Kummaltki poolt võtab osa 22-meheline grupp, kus-
juures loevad 20 parima laskuri tagajärjed. Lastakse
300 m kauguselt kolmest asendist 60 lasku.

b) Latvija aiszargide ja Eesti kait-
seliidu vaheline. Kummaltki poolt võtab osa
24-meheline grupp; paremuse peale loevad 20 parima
mehe tagajärjed. Lastakse 300 m kauguselt kolmest
asendist 30 lasku.

Kaitseliidu klassilaskurite ja kütide arv.

	Arv.	% kaitseliitlaste arvust.
1. Saaremaa malev	329	25,1%
2. Lääne „	236	14 %
3. Petseri „	64	12,6%
4. Sakalamaa „	301	12,3%
5. Võru „	274	12 %
6. Valga „	177	12 %
7. Pärnu „	50	11,3%
8. Harju „	243	9,3%
9. Narva „	53	8,5%
10. Tallinna „	219	8,4%
11. Järva „	169	7,8%
12. Viru „	197	7,2%
13. Pärnumaa „	149	6,9%
14. Tartu „	108	5,9%
15. Tartumaa „	191	4,2%
Kogu kaitseliidus	2760	9,4%

Põllumajandusline Keskühisus „Estonia”

Tallinn, Jaani t. 6. Telegr.: „ZENTRESTONIA”
Suurim ühistegelise keskorganisatsioon Eestis.
Asutatud 1911. a.

Omakapitalid: . . . . . Kr. 912.000.—
Läbimüük 1929. a. . . . „ 24.897.520.—

Liikmeid-piimaühinguid: 232

P. K. „Estonia” käes on 60%
kogu Eesti võikaubandusest.

P. K. „Estonia” on suurim ühisorganisatsioon, mis töötab rahvusliku kapitaliga ja mille juhtijaks on piimaühingud ise.

1930. a. kaitseliidu laskemeister- võistlused.

I kütide klass.

1. Loun, Aleksander — Tallinna malev — 461 silma (186, 125, 150). Meister.
2. Rull, Ernst — Järva malev — 433 silma (178, 108, 147).
3. Schütz, Fritz — Tallinna malev — 415 s. (162, 95, 158).
Meistergrupiks tuli Tallinna maleva grupp 1272 sil-
maga (Loun, Schütz, Raavik). (Tallinna maleva meister —
Loun, Aleksander — 490 silma: 173, 150, 167).

II kütide klass.

1. Trumm, Julius — Tallinna malev — 216 silma (88, 58, 70). Meister.
2. Pikson, Voldemar — Tallinna malev — 207 silma (88, 46, 73).
3. Matsina, Aleksander — Pärnu malev — 207 silma (83, 52, 72).
Meistergrupiks tuli Tallinna maleva grupp 603 sil-
maga (Trumm, Pikson ja Raudsepp). (Tallinna maleva
meister — Trumm, Julius 229 silma: 84, 67, 78).

Esilaskurite klass.

1. Tramberg, Balduin — Tallinna malev — 166 silma (42, 47, 36, 41). Meister.
2. Tuimann, Nikolai — Järva malev — 163 silma (35, 37, 45, 46).
3. Soodla, Eduard — Pärnu malev — 160 silma (38, 33, 43, 46).
Meistergrupiks tuli Tallinna maleva grupp 460 sil-
maga (Tramberg, Siirman, Hiip).

I laskurite klass.

1. Siim, Hans — Valga malev — 111 silma (38, 34, 39). Meister.
2. Jaason, Otto — Võru m. — 98 silma (36, 25, 37).
3. Mankin, Juhan — Sak. m. — 96 silma (38, 29, 29).
Meistergrupiks tuli Tallinna maleva grupp 264 sil-
maga (Spuul, Varbola, Ernits).

II laskurite klass.

1. Stunde, Paul — Tartu malev — 128 silma (42, 40, 46). Meister.

2. Mäe, Johannes — Harju m. — 125 silma (43, 40, 42).
  3. Teder, Arnold — Tall. m. — 121 silma (38, 40, 43).
- Meistergrupiks tuli Tartu maleva grupp 350 silmaga (Stunde, Kopli, Siiling).

Väikekalibrilise püssi I klass.

1. Schütz, Fritz — Tallinna malev — 248 silma (95, 70, 83). Meister.
  2. Passup, Rudolf — Tall. m. — 242 silma (89, 69, 84).
  3. Leets, Aleksander — Narva m. — 236 silma (93, 60, 83).
- Meistergrupiks tuli Tallinna maleva grupp 721 silmaga (Schütz, Passup ja Körts). (Tallinna maleva meister — Passup, Rudolf — 252 silma : 95, 82, 75).

Väikekalibrilise püssi II klass.

1. Päären, Villem — Järva malev — 122 silma (47, 34, 41). Meister.
  2. Rotberg, Karl — Valga m. — 122 silma (41, 39, 42).
  3. Pedak, Voldemar — Tartumaa malev — 121 silma (44, 35, 42).
- Meistergrupiks tuli Järva maleva grupp 352 silmaga (Päären, Rull, Laube). (Tallinna maleva meister Silber, Heinrich — 133 silma : 46, 42, 45.)

Püstoli II klass.

1. Posti, Julius — Viru malev — 123 silma. Meister.
  2. Trumm, Julius — Tallinna malev — 121 silma.
  3. Tõruke, Osvald — Tartu malev — 117 silma.
- Meistergrupiks tuli Tallinna maleva grupp 351 silmaga (Trumm, Siirman, Hiob). (Tallinna maleva meister Siirman, Heinrich — 126 silma.)

Maamalevate laskeradade arv.

	Laskeradade arv.	Mitme kaitseliitlase peale tuleb üks laskerada.
1. Petseri malev	20	20
2. Võru „	72	32
3. Saaremaa „	40	32
4. Viru „	73	38
5. Tartumaa „	104	40
6. Sakalamaa „	62	40
7. Lääne „	37	46
8. Pärnumaa „	40	53
9. Harju „	39	65
10. Narva „	8	78
11. Järva „	27	80
12. Valga „	14	100

Relva mõjuvaimaid puhastusvahendeid.

Pärast laskmist raua õone puhastamiseks tarvitatavad vahendid peavad olema hästi läbitungivalt ja sulatavalt vedelad ning võimalikult kõike mustust kõrvaldavad, s. o. raua õone määre peab olema mitte liig paks ja mitte liig vedel ning sisaldama aineid raua kaitsmiseks hapete eest.

Õone sisseäärimiseks kõlbavad vedelad õlid ainult lühemaks ajaks (nädalapäevad), pikemaajaliseks ja mõjuvamaks määrimiseks on vaja paksemaid õlisid, mis raua õonest nii kergesti välja ei valgu.

Kodumaa õlidest tunnustamist leidnud parimad rauaõone määrded on: „Kalitõl“, „Junol“, „Passol“ ja „Odor“.

Kõik need õlid on väga head relva sisseäärimiseks.

Õlide: „Kalitõl“, „Junol“ ja „Passol“ otsekohene ülesanne on raua õone puhastamine ja hapete neutraliseerimine, tähendab, neil on:

- a) puhastusvõime,
- b) nikli lahundamise võime ja
- c) säilitamisvõime.

Saadaval kaitseliitlaste tarvitete laos (Kaarli tän. nr. 8), hinnaga: „Junol“ à 35 senti pudel ja „Passol“ à 75 s. pud. (50—75 gr.).

Need õlid kaitsevad niiskuse eest ja hoiavad ära rooste; neutraliseerivad raua õones püsirohu gaaside kahjuliku mõju; hoiavad niklikogunemise eest, ühtlasi seda kõrvaldades vähesemal määral.

Ka keskmisel või suuremal määral kogunenud niklit võib puhastada välja ülaltähendatud õlidega, kuid siis peab juba kauem ja energilisemalt puhastama raua õont, mis ei ole soovitatav, sest see kulutab ka õone te-raspinda, muutes vindi soonte servad ümmargusteks.

Säilitamisvõimeilt on katsestamisel häid tagajärgi annud „Odori“ õli.

Soovitatav on pärast laskmist kohe veel soojalt v. raua õõs sisse määrida, hiljemalt nädala jooksul puhastada. Saadaval kaitsel. tarvitete laos hinnaga 1 k. 85 s. klgr. või pudeleis à 20 s. ja à 30 s. pudel (50—75 gr.).

Püssi puhastamist ei tohi millalgi lükata edasi järgmiseks päevaks, sest laskemustusest tekib kergesti rooste.

Laskmisele võimalikult kiiresti järgnev neutraliseerimine ja mustuse kõrvaldamine on ainukeseks abinõuks raua õone roostetamise eest hoidmiseks.

Tartu Eesti Majanduse Ühisus

TARTUS, Holmi tän. 12-18, telef. 10,
2-61 ja 10-70, ning Võru t. 4, tel. 10-50.

Osakond Râpinas. Telef. 55.

Asut. 1908. a.

Oma majad ja laoruumid.

Suurim põllumajandusl. ühis- tegeline ostu-müügi-ühisus Eestis.

Omakapitalid	Kr. 275.000.—
Liikmete vastutus	" 210.000.—
Aastane läbimüük	" 250.000.—

Laos kõik põllumajanduslikud tööstus-
masinad, -riistad ja kaubad, raudteras-
kaubad, ehitusmaterj. ja koloniaalkaubad.

Kõik piimatralitusmasinad ja -riistad

parimaist välis- ja kodumaa vabrikuit.

Toimetab piimatralitusmasinate üles-
seadmisi vilunud tööjõudude juhatusel.

**Tehke kõik sisseostud Tartu Eesti
Majanduse Ühisusest ja astuge sinna
liikmeks!**

Meie peres on ligi 30.000 meest.

Kaitseliidu organisatsioon on ajanud tugevaid juuri kõikidesse maanurkadesse Eestis. Andmed, mis meil möödunud aasta kohta üle riigi kasutada (vahepealsed muudatused ei ole olulised), tõendavad, et Eesti kaitseliidu ridades on ligikaudu 30.000 ehk täpsemalt (1. aprilli 1930. a. andmed) 29.527 meest. Aasta enne seda oli see arv umbes 2000 mehe võrra vähem, nagu selgub allpool toodud tabelist:

	Kaitseliitlaste arv malevas 1. aprillil 1929.	Aasta jooksva suurenemine	Kaitseliitlaste arv malevas 1. aprillil 1930.
Tallinna malev	2456 meest	166 mehe võrra	2622 meest
Tartumaa "	4450 "	151 "	4601 "
Tartu "	1606 "	210 "	1816 "
Narva "	546 "	76 "	622 "
Valga "	1390 "	92 "	1482 "
Petseri "	480 "	28 "	508 "
Harju "	2272 "	331 "	2603 "
Järva "	1932 "	244 "	2176 "
Sakalamaa "	2224 "	221 "	2445 "
Saaremaa "	1298 "	8 "	1306 "
Lääne "	1621 "	73 "	1694 "
Pärnumaa "	1811 "	352 "	2163 "
Pärnu "	442 "	2 "	444 "
Viru "	2541 "	215 "	2756 "
Võru "	2275 "	14 "	2289 "
Kokku	27344 meest	2183 mehe võrra	29527 meest

Oma elukutselt ja tööaladelt jagunevad kaitseliitlased järgmiselt:

I. Põllumehi.

1. Taluoman. ja nende poegi	9407 (9293) *	31,36% (33,97%)	k.-l. üldarv.
2. Asunikke ja nende poegi	3071 (2948)	10,40% (10,78%)	" "
3. Rentnike ja nende poegi	1398 (1213)	4,73% (4,44%)	" "
4. Popsnikke	344 (382)	1,17% (1,40%)	" "
Kokku	14220(13836)	48,16% (50,59%)	k.-l. üldarv.

*) Klambreis on toodud 1928/29. a. arvud.

II. Töölisi.

1. Põllutööl.	2.486 (1954)	8,42%	(7,14%)	k.-l. üldarv.
2. Käsitööl.	1.693 (1497)	5,73%	(4,57%)	" "
3. Vabr. ja muude ettevõt. tööl.	642 (533)	2,17%	(1,95%)	" "
4. Päevatööl.	569 (463)	1,93%	(1,69%)	" "
Kokku	5.390 (4447)	18,25%	(16,25%)	k.-l. üldarv.

III. Ametnikke ja palgalisi teenijaid.

a) Riigiteenijaid.

1. Väikesepalgalisi (kuni Kr. 78.—)	1.057 (999)	3,58%	(3,65%)	k.-l. üldarv.
2. Keskm.-palgalisi (kuni Kr. 153.—)	800 (696)	2,71%	(2,55%)	" "
3. Kõrgemapalgal.	243 —	0,82%	(0,89%)	" "
Kokku	2.100(1.938)	7,11%	(7,09%)	k.-l. üldarv.

b) Omavalitsuste asutiste teenijaid.

1. Väikesepalgalisi (kuni Kr. 78.—)	374 (349)	1,27%	(1,24%)	k.-l. üldarv.
2. Keskm.-palgalisi (kuni Kr. 153.—)	289 (245)	0,98%	(0,90%)	" "
3. Kõrgemapalgal.	56 (46)	0,19%	(0,16%)	" "
Kokku	719 (631)	2,44%	(2,30%)	k.-l. üldarv.

c) Eraettevõtete teenijaid.

1. Väikesepalgalisi (kuni Kr. 100.—)	783 (720)	2,65%	(2,63%)	k.-l. üldarv.
2. Kõrgemapalgal.	384 (354)	1,30%	(1,30%)	" "
Kokku	1.167(1074)	3,95%	(3,93%)	k.-l. üldarv.

d) Kooliõpetajaid.

1. Ülikooli	7 (5)	0,02%	(0,02%)	k.-l. üldarvust.
2. Keskkooli	137 (125)	0,46%	(0,46%)	" "
3. Algkooli	499 (468)	1,69%	(1,70%)	" "
Kokku	643 (598)	2,17%	(2,27%)	k.-l. üldarvust.

Kokku teenijaid ja ametnikke 4.629 (4.241) 15,67% (15,59%) k.-l. üldarv.

IV. Õpilasi.

1. Kooliõpilasi	2.008	(1863)	6,80 ⁰ / ₀	(6,80 ⁰ / ₀)	k.-l. üldarv.
2. Üliõpilasi	914	(915)	3,10 ⁰ / ₀	(3,35 ⁰ / ₀)	" "
Kokku	2.922	(2.778)	9,90 ⁰ / ₀	(10,15 ⁰ / ₀)	k.-l. üldarv.

V. Linna ja alevi jõukamaid kodanikke.

1. Kaupmehi	797	(718)	2,70 ⁰ / ₀	(2,63 ⁰ / ₀)	k.-l. üldarv.
2. Majaoman.	479	(369)	1,62 ⁰ / ₀	(1,35 ⁰ / ₀)	" "
3. Tööstureid	244	(236)	0,83 ⁰ / ₀	(0,86 ⁰ / ₀)	" "
Kokku	1.520	(1323)	5,15 ⁰ / ₀	(4,84 ⁰ / ₀)	k.-l. üldarv.

VI. Muid.

1. Ülikooli haridusega isikuid, kes eelmisesse liik. ei kuulu	253	(237)	0,86 ⁰ / ₀	(0,86 ⁰ / ₀)	k.-l. üldarv.
2. Kõiki teisi, kes eelmist liik. ei kuulu	593	(382)	2,01 ⁰ / ₀	(1,75 ⁰ / ₀)	" "
Kokku	846	(719)	2,87 ⁰ / ₀	(2,61 ⁰ / ₀)	k.-l. üldarv.

Üldse kokku: 29.527 (27.344) 100⁰/₀ (100⁰/₀).

Lennuki kasutamisest meil ja mujal.

Mis Eestis tuleks teha lennuasjanduse alal.

Pole ühtki liikumise abinõu, mis nii kiiresti oleks arenenud, nii mitmekülgset kasutamist leiaks ja lühikese aja jooksul nii üllatavaid saavutusi oleks võinud märkida, kui lennuk.

Milleks kõik lennukeid ei tarvitata? Lennukiga oleme ja meie post on Tallinnast: 2 tunniga Riias (304 km), 10 tunniga Berliinis (1304 km) jne. või 40 minutiga Helsingis (90 km) ehk 2 tunniga Leni n g r a d i s (360 km) jne. Lennukiga toome välismaalt autole, viljaniitjale jne. vahetusosi. Lennukiga otsime jäässe kinni jäänud laevu, toimetame neile toidumoonakatte, peame talvel ühendust saartega, otsime jääle ja metsa eksinuid jne. — Lennukitega uuritakse tundmata maa-alasid ja mägesid, võideldakse metsa- ja põlluhävitajate putukate ja tulekahju vastu (Venemaal, Amee-

rika ü.-r. jne.), otsitakse kiskjaid metsloomi nende püüdmisel. Lennukitega jälitakse hülgeparvesid ja valaskalu ning hukkunud laevu; lennukite abil toimetatakse kõige täpsemaid maa-, linna- jne. plaanide koostamist jne. Ka on lennuk haigete, haavatute jne. kiireks edasitoimetamise abinõuks maalt linna — kogunud arsti hooldamisele jne.

Kuid ka spordi alal pole lennukile võrreldavat. Missugune ala spordis nõuab veel rohkem täpsust, korralikkust, kannatust, külmaverd, intelligentsi jne., kui lendamine ja lennusport?

Missugune ala pakub rohkem esteetilist ja füüsilist naudingut, kui lennusport? Pole kellelgi rohkem õigust kotka nimele, kui seda on hävitaja lenduril. Pole ka ükski võitleja lahingus nii täieliselt ära kasutatud, kui moodsa hävitaja juht, ja kes küll ei tahaks olla kodumaa kaitsekotkaks.

Arvesse võttes meie kaitsjate väikest arvu peaks küll iga malevlane ehk sõdur olema oma kohal kotkas.

Kuid lennukitega hävitatakse sõja korral ka vaenlast ja tema seljatagust.

Lennukitelt jälitakse vaenlase pealetungi ehk taganemist, vooride, rongide jne. liikumist (luurlennukid), lennukitel olevate fotoaparaatidega määratakse kindlaks vaenlase asukoht, hulk, kindlustused jne. Lennukitelt tulistatakse (kuulipildujate ja kahuritega) vaenlasi, lennukitega toimetatakse vaenlase kohale tonnide viisi lõhke- ja süüteaineid, mürgiseid gaase, haigusi sünnitavaid bakteeriaid jne., hävitades sellega vaenlast, nende kaitsehitusi, raudteid, sildu, purustades linnu ja neis asuvaid moonaladusid, surmates ja mürgitades elanikke ja nende tarbeaineid jne. Lennukitelt juhitakse vaenlase tulistamist ja lennukitega toimetatakse tarviduse korral vaenlase seljataha löökosi. Lennukitega hävitatakse vaenlase laevastik, otsitakse vaenlase veealuseid paate, leitakse kaitse-miiniväljad jne.

Meie ligemad ja kaugemad naabrid on lennuki tähtsusest õieti aru saanud ja kõikjal keeb kibe töö lennuki kasutamiseks nii rahu kui ka sõja ajal. Igal pool kulutatakse sellel alal suured summad riigi- ja omavalitsuse asutuste kui ka üksikute organisatsioonide, isikute jne. poolt. Kõigil mail püütakse lennukit rakendada tööle, et lennuki liikumise kiiruse paremusi ära kasutada majanduslikus võistluses. Igal pool (eeskätt ka meie ligema suurema naabri juures) selgitatakse kõnekoosolekuid, demonstratsioonidel, koolides, kaitseväes jne. lennuki omadusi ja tähtsust, lennuki tarvita-

Kaitsevõie lennukite eristusmärgid

					
<i>Lõuna-Slaavia</i>	<i>Itaalia</i>	<i>Läti</i>			
					
<i>Leedu</i>	<i>Poola</i>	<i>Prantsuse</i>			
					
<i>Rumeenia</i>	<i>Rootsi</i>	<i>Soome</i>			
					
<i>Šveitsi</i>	<i>Taani</i>	<i>Čehho-Slovaakia</i>			
					
<i>Türgi</i>	<i>Norra</i>	<i>N.-Vene</i>			
					
<i>Eesti</i>		<i>Am. Ühendr.</i>			

Värvide seletus:

mise võimalusi nii eraelus kui ka riigikaitseks, selgitatakse ka elanikele kaitseabinõusid lennuataakide puhul jne. Igal pool püütakse ehitada lennukeid, neile juhte välja õpetada, soetada aero- ja hüdrodroome, korraldada side- ja meteoroloogiateenistust jne.

Näiteks Soomes: Riigi toetus eralennuasjandusele käesoleval aastal (1930./31. a.) on ümmarguselt 16.000.000 senti ja tulevaks aastaks ümmarguselt 30.000.000 senti, millele soodustatud laenud ja tollisoodustused veel kümnete miljonite sentide näol juure tuleb arvata. Helsingi linn ehitab lennusaadama ühes angaariga ja on ka aerodroomi maa-ala reserveerinud. Samuti on ka Turu ja teised linnad aerodroomi juba ehitanud ehk ehitamas. Töötavad kaks eralennukooli. On olemas lennuklubid ja õhukaitseliit kümnete tuhandete liikmetega ja oma lennukitega.

Latvias on olemas eralennuselts, kellel ka on mõned oma lennukid.

Nõukogude Venes. Terve maa-ala on üle külvatud õhu- ning gaasiasjanduse ringidega, kus õpetatakse lennukit tundma ja ehitama, lendama, lennuataagi vastu kaitsma jne. On olemas terve rida ajakirju ja ajalehti. Tutvustatakse elanikke õhuataakidega ja vastavate kaitseviiside ja -abinõudega. On olemas suur eralennuliinide võrk (kogupikkus 22.500 km). Lennukeid tarvitatakse peale reisijate-, kauba- ja postiveo veel põldude kaitsmiseks, geofüüsiliste uurimuste toimetamisel, kalameeste, jäälõhkujate, kiskjate loomade püüdjate jne. abistamisel. On olemas arvukad lennukite-tehased. Toetust annavad riik, kogukonnad, organisatsioonid jne. Tihe koostöö organiseeritud massi ja sõjaväe vahel lennuasjanduse alal.

Saksamaal: Riiklik toetus eralennuasjandusele 1929./30. a. oli ümmarguselt 3.000.000.000 senti, peale selle linnad ja omavalitsused toetavad nii rahaliselt kui ka ehitades aerodroome. Omab suure arvu lennukite-, mootorite- jne. tehaseid, lennukoole, lennuklubisid, seltsisid ja ringe; viimase kolme (lennuklubid, -seltsid ja -ringid) liikmete koguarvu võib hinnata vähemalt paarisaja tuhande peale. Näiteks oli Württembergis, mis-suguse maa elanike arv 2.518.000, õhuühingutel 1929. a. lõpul 8500 liiget. On olemas terve rida ajakirju ja päevalehti sellel alal. Suuremate koolide juures on olemas lennuringid, kellel oma lennukid.

Neist näidetest, mis peaaegu ühtlast pilti pakuvad, peaks jätkuma, et selgitada, kuidas lennukeid hinnatakse ja mis hea tahtmise juures teha saab ning kuidas mujal nii riik kui ka seltskond suhtub lennuasjandusele.

Ja meil Eestis! Mis on meil sellel alal tehtud? Meil puuduvad oma kaubanduslikud lennuettevõtted. Meil puuduvad, välja arvatud hiljuti Tallinnas asutatud õhuasjanduse ühing, lennuseeltsid, -klubid jne. Meil veetakse lennukeid, mida ka kodumaal saab ehitada, välismaalt sisse. Meie tarvitame välisbensiini, olgugi et kodumaa bensiin osalt isegi parem on, jne., jne.

Meie ei tunne õhusõda ja selle hävitavaid tagajärgi ja sellega ühenduses ka vastavaid kaitseviise ja -abinõusid, olgugi, et oleme oma rahutute naabrite lennukitest ainult ühe tunni tee kaugusel. Meil puudub isegi eraaerodroom.

Eralennukid eristuvad tähtedega.

Kas võib see nii edasi kesta? Ei. Säärase olukorra edasikestmine oleks meie majandusliku mahajäämise süvendamine ja elanike jätmise sõja korral vaenlase lennukitele halastamatuks hävitamiseks. Olgu tähendatud, et siin kaitseväge vaevalt suudab üksinda midagi ära teha. Ka kaitseväge kahurvägi ja kuulipildujad mitte. Pariisi pommitamise tagajärjedest selgub näiteks, et 11.–12. märtsil 1918. a., missugusest ajast sakslaste poolt järjekindel Pariisi pommitamine õieti õhust algas, kus 170 lennukit Pariisi atakeerisid ja millest ainult viis Pariisi peale pääsesid, suudeti 10.533 väljalastud mürsu abil ainult neli vaenlase lennukit alla lasta. Ataagi tagajärjel sai aga surma 103 inimest ja haavata 101 inimest ja seda selle peale vaatamata, et oli eriliselt korraldatud Pariisi kaitse suure hulga lennukitega, patareidega jne. Räägitakse küll, viimasel ajal olevat katsed näidanud, et ühe lennuki allalaskmiseks pole enam tarvis 2500 mürsku, vaid mitu korda vähem, kuid sellelgi juhul jääb kahurvägi ikkagi

võimetuks, pealegi kus meil laskeharjutuste toimetamine piiratud.

Mis siis tuleks ja mis on võimalik teha meil?

Tuleks rahvale selgitada kaitse seisukohast lennukite tähtsust, õpetada nende vastu võitlemist ja nende eest kaitsmist jne., jne., jne.

Selleks tuleks asutada kas õhuasjanduse ühinguid või olemasoleva Tallinna ühingu osakondi, kuhu koondata kõiki asjast huvitatuid. Iga ühing või osakond peaks omama vähemalt ühe lennuki- ja gaasikaitsesektsiooni, millel oma lendurid, proshektorid, õhu- ja gaasikaitse-instruktorid, oma aerodroom jne. Tuleks korraldada side (telefon ja raadio), kiiruse ja korralikkuse proove nii üksikute maakondade vahel kui ka üle riigi, et jälgida vaenlase liikumist ja uurida selle vastuataaki. Osakondadel tuleks organiseerida meteoroloogiliste vaatluspunktide võrk, et abistada oma lennuväge. Tuleks õpetada elanikke varjendeid ehitama. Tuleks tutvustada ühingu liikmeid ja eriti kaitseliitlasi tähtsamate esemete moondamisega ja maskeerimisega. Tuleks kaitseliidu kahurvälasi ja laskureid õpetada lennukeid tulistama. Tuleks ette näha vastavad meeskonnad vaenlase poolt lastud gaaside, bakteriate jne. neutraliseerimiseks ja lõhkemata pommide hävitamiseks. Tuleks organiseerida kiire sanitaar-abiandmise ja tulekahju kustutamise ning korrapidamise salgad. Seda kõike mitte üksinda linnades, vaid ka maal ja eeskätt sarnastes kohtades, mis sõja puhul asulateks võiksid olla meie kaitseväge osadele, nende ladudele jne., jne., jne.

Samuti on selge, et ei ole lootusetu meie töösuse ärakasutamine mitte üksi endile tarvisminevate lennukite ehitamisel, vaid ka väljaveoartiklite arvu suurendamiseks. Ka sel alal on õhuasjanduse ühinguil suur selgitustöö ära teha, koos üksikasjaliste uurimustega. Tuleb õhutada ja organiseerida meie majanduslikke ringe oma lennuliinide asutamiseks ja olemasolevate võraste liinide kasutamiseks, kuna muidu võib kätte jõuda moment, kus võõrad on endile liinid kindlustanud (monopoliseerinud) pikemaks ajaks, nagu seda tendentsi kõikjal võib märgata. Eriti tuleb kõik teha, et meil välja kujuneks lennuväljade võrk, mis on eeltingimuseks eralennuasjanduse arenemisel ja millest eriti meie omavalitsused peaksid olema huvitatud.

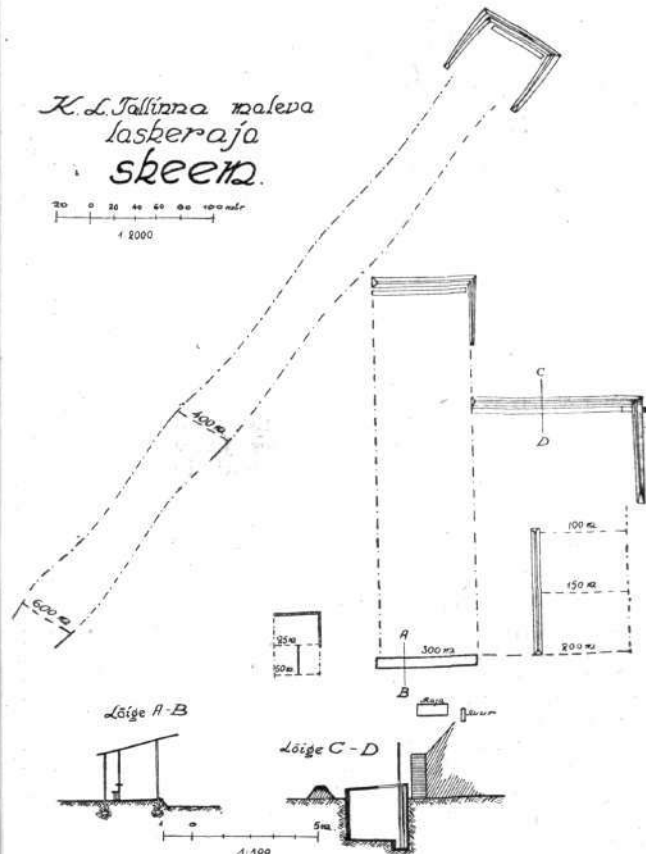
Käed külge, toetage meie esimesi algatusi sel alal!

A. Elbrecht,

Tallinna õhuasjanduse ühingu
transportkomitee esimees.

Tallinna maleva laskerada.

Tallinna maleva laskerada asub umbes 1 km kaugusel Nõmme raudteejaamast, Mustamäe glindi veeru all. Laskerada on ette nähtud laskmiseks vintpüssist 100-, 150-, 200-, 300-, 400- ja 600-meetrilistelt distant-sidelt, peale selle on eraldi laskekoht v.-kalibrilistest püssidest ja püstolitest laskmiseks. Tulejooned asuvad laskerajal ühisel joonel, kuna märklaudade jooned eraldi on ehitatud vastavalt distantsidele nii, et korraga on

võimalik lasta 145 laskuril igasugustest relvadest ja distantsidelt. Ainult 100 ja 150 mtr. distantside tulejooned on ettepoole viidud ja märklauadeks kasutatakse 200 mtr. laudu. 100 ja 150 m tulejooned on 200 m tulejoonest lahutatud kõrge vahevalli läbi, mis võimaldab ühel ajal laskmist 200 m ja lähematelt distantsidelt. Märklauade joontele on ehitatud kuulide kaitseks betoon-varjendid. Varjendites on völlidele asetatud märklauade-paarid, mis võimaldavad vahetpidamata tulistamist. Kui üks märklaud ülal seisab laskmiseks, siis on teine all märkimiseks ja korraldamiseks. Laskmise lõppedes lastakse ülemised laudad alla, alumised tõusevad üles ning järgmine vahetus võib kohe laskmisele asuda. 200 m varjend võimaldab ühel ajal laskmist 70 märgi pihta, neist on 45 vahevalliga eraldatud ja nende pihta võib tarbekorral lasta 100—150-m distantsidelt. 300 m varjend võimaldab laskmist korraga 45 märklaua pihta. Vasakul 300-m tulejoonest on ehitamisel v.-kaliibrilistest püssidest ja püstolitest laskmiseks tulejoon. Vasakul poolpöiki üle laskeraja on samuti ehitamisel 400- ja 600-m laskerada. Laskerajale ehitati 1930. a. suvel maja, mis sajastel ilmadel ja talvel laskureile varju pakub. Maja on 2-kordne. Alummisel korral asub kohtunike tuba, einelaud, köök ja laskerajavahi elukorter, kuna teisel korral suur relvade puhastamise saal. Siin on ka laskuritele ja maleva allüksustele kapid mõningate tarvete hoidmiseks. Talvel asub majas ka maleva suusajaam. Nõmmelt otsese tee juureehitamisega avanevad kaitseliitlastel siin head harjutamise võimalused, sest laskerada on moodsam ja suurem Eestis kui ka Balti riikides ja võimaldab vähese ajakuluga suurel laskurite hulgal harjutamist ja laskeala õppimist.

Tarveteladu kaitseliitlastele.

Asub kaitseliidu peastaabi majas,
Tallinnas, Kaarli tän. nr. 8.

Kaitseliidu peastaabi poolt asutatud kaitseliidu tarvete ladu on avatud kolm korda nädalas: teisipäeval ja reedel kella 9—14 ja 17—19 ja laupäeval kella 9—14. Asukoht Tallinnas, Kaarli tänaval, kaitseliidu peastaabi majas.

Laost antakse kaupa välja ainult kohemaksetava raha eest kaitseliitlastele liikmekaardi ja kaitseväelastele isikutunnistuse ettenäitamisel.

Allpool avaldame laost saada olevate tarvete hinnakirja.

Kaitseliidu peastaabi tarvetelao hinnakiri detsembri-
kuus 1930. a.

	K a u b a n i m e t u s .	Kr.
Spordipüss	„Erma“	35.—
„	„Geco“	35.—
„	„Achilles“	45.—
„	„Kaba“	34.—
„	„Bayard“	14.25
„	„ II sort	9.—
„	padrunid „R“	—01,5
„	padrunid galvaniseeritud „R“	—01,7
„	märklehed	—01,5
„	puhastusvarras ühes nühise ja harj.	1.70
„	„Achilles'i“ rõngaskirp	3.15
„	„ diopter	9.45
„	„Erma“ diopter	9.—
„	„Geco“ „	13.—
Jaapani vintpüssi	vask-puhastusvarras	1.30
„	„ suudmekaitse	1.10
„	„ padrunipesa kaitse	—45
„	„ nühis	—50
„	„ jõhvhari	—20
„	„ vardapide	—25
„	„ vask-puhastuspulk	—30
„	„ kirp (Soome mudel)	—55
„	„ kirbunihutaja	4.—
„	„ parandatud sihisälk	—40
„	„ nõelkontrollaparaat	6.75
„	„ padrunid (Inglise valmistus)	—02,5
„	„ „ (Jaapani valmist.)	—05
„	„ võistluspadrunid	—10
Vene vintpüssi	suudmekaitse	1.30
„	„ padrunipesa kaitse	—45
„	„ nühis	—50
„	„ jõhvhari	—20
„	„ vardapide	—10
Jaapani vintpüssi	diopter-sihik (peast. mudel)	16.—
Vene vintpüssi	kirp	—55
„	„ kirbunihutaja	4.—
„	„ kruvikeeraja pea	—55
„	„ „ tera	—60
„	„ nõelkontrollaparaat	6.75
„	„ padrunid	—05
Inglise vintpüssi	kaitse	1.30
„	„ padrunipesa kaitse	—45
„	„ pideme väljalöömise torn	—30
„	„ kirp	—55

Kaubanimetus.	Kr.
Inglise vintpüssi diopter	13.—
„ „ padrunid	—05
„ „ lennuväe padrunid	—14
„ „ padruni kuulid „Torpeedo“	—04,5
„ „ sütikud	—01
„ „ diopter-sihik	13.—
„ „ vask-puhastusvarras	1.40
Tasandaja	—30
Meisel, väike	—25
Vasktorn	—20
Ölikann, plekist	—85
9-mm püstoli „Brovningi“ padrunid	—05
7,65-mm püst. „Brovningi“ padrunid	—05
6,35-mm püst. „Brovningi“ padrunid	—04
Male märklehed	—01,5
100 m märklehed	—05
150 „ „	—05,5
200 „ „	—07
300 „ „	—09
400 „ „	—18
Püst. „Brovningi“ märklehed	—04,5
Püssiõli „Passol“, pudel (60 grammi)	—75
„ „Odor“, väike pudel (20 grammi)	—20
„ „Odor“, suurem pudel (60 grammi)	—30
„ „Junol“, pudel (60 grammi)	—35
„ „Odor“, 1-kg plekknõus	2.25
„ „Odor“, 5-kg „	10.35
Laskuri tabamuste ülesmärkimise raamat	—25
„ „ „ „ kaart	—01
Käelindi-riie, „mtr.	—56
K.-l. laskemäärused (sõjaväepüss)	—25
Välkekal. spordipüssi laskemäärused	—10
Kaitseliidu isiklik laskeraamat	—20
Kal. 7,62. Puhastusvarras tsellul. kattega, pikk. 120 sm, ilma käepid. ja nühiseta	1.45
Kal. 7,62. Puhastusvarras puust kattega, pikk. 112 sm, käepidemega ja nühisega	2.35
Kal. 22. Puhastusvarras puust ümbr., pikkus 100 sm, ilma käepid., ühes nühisega	1.50
Kal. 22. Puhastusvarras ümbr., pöörleva peaga (pikk. 112 sm), ühes nühisega	2.40
Universaalkirp (ühine rõngas- ja sammaskirp) Vene ja Jaapani püssile	3.15
Ameerika universaalkirp (ühine rõngas- ja sammaskirp) Vene ja Jaapani püssile	8.50
Akselbandid	3.—

K a u b a n i m e t u s.	Kr.
Sireen-viled	1.50
Jaapani vintpüssi rõngaskirp	3.—
Kal. 7,62. Puhastusvarras, pikk. 112 sm., ilma harjata	1.90
Pasta „Helan“	—,90
Sadulad	1.—
Nikeldatud kannuksed pannaldega	1.60
Abinõud toas laskmiseks Jaapani, Vene ja Ing-lise v.-püssidele	2.50
Suusasidemed „Siukola“	1.90
Kaitseliidu rinnamärgid	1.40

Kaitseliidu peastaabi relvatöökoda.

Kaitseliidu relvatöökoda asub peastaabi juures, Tallinnas, Kaarli tänaval nr. 8, ja on avatud tööde vastuvõtmiseks igal teisipäeval ja reedel kella 0900—1400 ja kella 1700—1900 ning laupäeviti kella 0900—1400.

Relvade parandamise ja kordaseadmise tööd tehakse kaitseliitlastele tasuta, välja arvatud puhastamistööd, mille eest võetakse tasu alljärgnevais normes. Töö juures tarvismineva materjali ja uuendatud osade hinna tasub tööandja.

Tööandmisega tuleb pöörduda töökojas oleva korrapidaja-relvtehniku poole, kes seab kokku töökirjelduse, mille ta esitab õppejaoskonna pealikule kinnitamiseks. Relvatöökogas võetakse vastu ainult õppejaoskonna pealiku poolt lubatud töid.

Relvatöökogas tehakse peale muude järgmisi töid:

- monteeritakse iga süsteemi püssidele uusi raudu peale (harilikke ja võistlusraudu);
- vahetatakse vanu, kõlbatuid ja rikutud osi ümber uute vastu;
- asetatakse püssidele diopter ja parandatud sihkuid; rõngas- ja parandatud kirpe;
- õiendatakse püssiraudu ja -laade;
- puhastatakse rauaõõse niklist, roostest ja mustusest;
- seatakse automaatrelvi korda ja kontrollitakse nende tegevust jne.

Puhastustööde eest tuleb maksa järgmist töö- ja materjalitasu.

- 1) õõne puhastamine suurest niklist . . . . . Kr. 1.50
- 2) õõne puhastamine väikesest niklist . . . . . „ 1.—
- 3) õõne puhastamine suurest roostest . . . . . „ 2.—
- 4) õõne puhastamine väikesest roostest . . . . . „ 1.50
- 5) õõne puhastamine mustusest . . . . . „ 1.—

Matkade korraldamisest.

Ei ole otstarbekohasemat, mõnusamat puhkust ja ajaviidet kui matkates tundma õppida oma kodumaa loodust ning selle ilu.

Matke võib sooritada mitmel viisil, kuid tähtis on ka siinjuures kehaliste ja vaimsete võimete arendamine ning katsestamine.

Seetõttu suurima poolehõiu osaliseks seni on ka olnud suvel — jala- ja jalgrattamatkad, talvel — suusamatkad.

Matkale minnes tuleb kaasa tõmmata teisi asjast huvitatud mõtteosalisi, sest matkad on siis märksa huvitavamad, kui avaneb võimalus teel mõtteid vahetada saadud muljetest. Pealegi on matkamine kergem meeskonna koosseisus, üksteise abistamise jne. suhtes, kuid seejuures peab silmas pidama ka seda, et see meeskond liig arvurikkaks ei kujuneks, mis mõnigi kord on takistuseks õõmaja leidmisel, eriti kui meeskonnal puuduvad abinõud, telgid, asumiseks vabas looduses.

Matkale asudes peab matkaja end sellekohaselt ette valmistama, s. o. matkamisviisi ja aasta-aja kohaselt valima riietuse, kaasavõetavad tarbed, abinõud jne.

Jalamatkajal tuleb kogu oma tagavarad ja varustus kanda oma turjal, mistõttu kaasa peab võetama vaid kõige hädavajalised, et koorem ei muutuks raskeks ega takistaks liikumist. Mis puutub jalamatkaja riietusse, siis ei pruugi see olla suvel liig soe, kuid ka mitte sedavõrd kerge, et vilumatel ilmadel külm end tunda annaks. Seetõttu on soovitatav kaasa võtta igaks juhtumiks kerge villane kampson või jälle „tondinahast“ tuulesärk.

Matkaja peab eriliselt hoolitsema oma jalgade eest, et igasugused rakud, villid, hõõrutud kohad ei tekitaks ebamugavat tunnet.

Selleks peavad saapad olema tugevate taldadega ja sedavõrd avarad, et sinna mahuks jalg, millele tõmmatud kahed sukad: sees õhemad, poolvillased, peale hästi pehmed — villased sokid. Lapidud saabas ei ole soovitatav, võib rikkuda jalga.

Peakate peab olema kerge ja kaitsma pead liig kuumast päikesest, mille tagajärjeks võiks olla päikesepiste.

Igal matkajal peab tingimata olema kaasas seljakott, kuhu asetatakse varustus, toit jne. Varustust ühes võttes peab arvestama matka kestvusega. Vahe-
tuspesu, sokid, kampson ehk tuulesärk, käterätik, seep, hambahari, võimaluse korral ka kerged kingad n. n.

„sussid“ on hädavajalikumad asjad, millised peavad olema iga matkaja seljakotis. Niit, nõel, tükike peent nõõri, nuga, hädavajalikumad arstirohud nagu jood, vaseliin ning mõned marlisidemed ei ole sugugi üleliigsed matkaja seljakotis.

Toitu olgu seljakotis vähemalt ühe päeva moon. Kui aga matk on kohas, kus elamud kaugel, ning toidu muretsemine raskusi tekitab, peab ka moona vastavalt rohkem olema kaasas.

Jalgrattamatkal peab matkaja samuti end varustama samade tarvetega nagu jalamees, lisaks veel võttes toitu, määrdeaineid, oma „hobusele“, jalgratta tagavaraosi ning kummide paikamiseks tarvilikke aineid. Siin võib see varustus olla veel täielikum, sest kõike seda võib „kombineerida“ ratta külge.

Suusamatka tuleb lugeda üheks raskemaks jõu ja tahte prooviks, eriti kui ees on pikem, mitu päeva kestev matk. Heitlus lumetuisuga, külmaga, lumehangedega tugevasti arendab ning karastab keha ja vaimu. Siin peab erilise hoolega silmas pidama matkaja riietust, mis takistaks tuule ning külma ligipääsu kehale. Ülihea on siin n. n. tuuleülirikond, kuradi-nahast särk ja püks, mille all veel hea soe pesu. Matkaja seljakotis asuv varustus ja kraam peab siis veel täielikum olema kui eelpool märgitud juhtumistel. Suusatõrvad, määrded, jootmislamp suuskade soendamiseks, tangid, haamer, naelad, plekk, nahkrihmad, naaskel, isoleerpael bambuskeppide parandamiseks, viil ja mõnesugust vähemat nipet-näpet on hädavajaline kaasa võtta. Nii et suusataja seljakott lõppude lõpuks välimuselt on kaunis aukartust-äratav.

Nagu eelpool tähendatud, on soovitatav matku korraldada n. n. „kambaga“, meeskonnaga, kes omakeskelt valib matkajuhi.

Enne matka tuleb meeskonna juhil kindlaks määrata üksikasjaline marssruut, peatus-, puhkus- ja ööbimispunktid ning tarviduse korral sellest ka varakult vastavaid punkte informeerida. Eriti pikematel matkadel on see tarviline, kui meeskond vajab sauna ning korterit suuremale meeste arvule.

Liikumise kiiruse määrab meeskonna ning üksikute matkajate kehaline tublidus, nende käsutuses olev aeg ning ka matka eesmärk.

Arvesse võttes, et meeskonna koosseisus on ka kehaliselt nõrku, on soovitatav nõrgemad asetada liikuva meeskonna etteotsa. Vastasel korral, kui tugevamad mehed, etteotsa asudes, arendavad suure kiiruse, võivad nõrgemad lühikese aja jooksul endid välja „pumbata“,

mis takistab edukat matka lõpuleviimist ning tekitab meeskonnas lahkkelisid.

Matkatel peavad töö ja puhkus järjekindlalt järgnema üksteisele. Selle eest hoolitseb meeskonna vanem, asjatundlikult juhtides liikumist. Puhkust võib määrata kas mahakäidud aja ehk kilomeetrite arvu järele. Nii näit. ühetunnilise matka järele 5—10 min. puhkust ehk jalamatkal iga 5—6 km, jalgrattamatkal 12—15 km ja suusamatkal 8—10 km järele 5—10 min. puhkust. On pool maad matkatud, tuleb korraldada pikem 1—2-tunniline puhkus, lõunavaheaeg. Selleks tuleb peatuda suvel vee lähedal, kus võimalik on ka suplemine ning puhkamine metsa vilus.

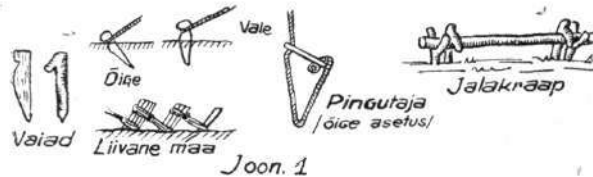
Suusamatkal aga on selleks tarviline soe kinnine ruum, kus oleks võimalik higist ihu kuivatada ning tarviduse korral ka suuski määrada.

Suvel, kui päikene eriti keskpäeva ajal tugevasti kõrvetab, on soovitatav matka alata vara hommikul selle eeldusega, et keskpäeva paiku kuski mugavas kohas, metsa vilus, 2—3 tundi puhata ning hiljem matka jätkata. Suusamatkal, kui päeva jooksul on ette nähtud pikem „ots“, tuleb matk alustada kas või hommikuhämarikus, et matka lõpp ei satuks pimedada peale, kus väsinud meestelt pimeduses kobamine suurt jõupingutust nõuab.

Matkad pakuvad ainult siis huvi, kui nad on hästi korraldatud, kui meeskonnas valitseb hea meeleolu ning üksmeel. Seda peavad matka korraldajad arvestama meeskonna komplekteerimisel, meeskonna koosseisust välja jättes raske iseloomuga isikuid, kes matka edukat läbiviimist võivad takistada oma ebasoovitava tegevusega.

Näpunäiteid laagriks.

Telkide ehitamine on laagrielu esimesi tingimusi. Kuid laagrisse minekuks ei ole kaugeltki alati vajalised eriti selleks valmistatud telgid, millised maksavad väga palju. Hea tahtmisega võib tulla läbi käepäralt olevate abinõudega: suur present, tihe riidetükk või mitu vähemat, halvemal juhul ka oksad-latid või seljatais pikki õlgi, neist kõigist saab püstitada telgi peavarjaks vihma, tuule, teatud vilumuse juures pakasegi vastu. Noored lähevad mõnigi kord laagrisse ka emalt laenatud voodilinatadega, ainult see pole küllalt veekindel ja on rebenemiselegi vähem vastupanev kui see oleks soovitav.

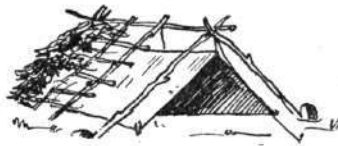

Joon. 1

Valmistelkide püstitamine-ehitamine käib igale telgitüübile vastava kindla korra järgi. Siin tuleb vaid panna tähele, et telgi püstitamise järele sellele renn ümber kaevetakse suuremate vihmahoogude puhuks, et vesi telki ei valguks. Vihma puhul ähvardab telki veel kinnituspöörde rebenemine, kuna nõor märjaks saades lüheneb. Kui ei soovita telkide kaelavarisemist keset vihmavalingut, siis oldagu hoolas nõöripingutajate lödvendamise vihma eel, ka õhtuti, ööseks vihma ähvardades.

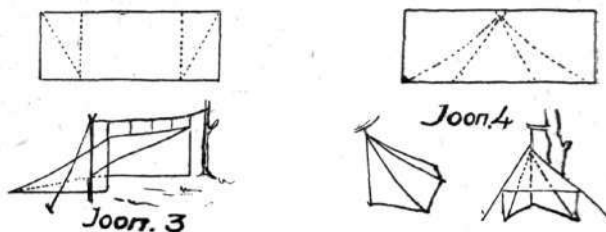
Kuidas püstitada telk presentist?

Peab arvestama, milline telgitüüp, mitmele inimesele peavarju peab saama. Kolmest latist raamile sirutatud present annab katuse, küljed-otsad võib punuda okstest, saabub telk-maja. Vihmavarju saab presentid katuseks, äärtega maale, kinnitades. Soojemate ilmade puhul saab lahtise varjundi suuremgi mees- tehulga mahutamiseks, vastavalt joonisel 3 näidatud presentid kasutades. Mu-

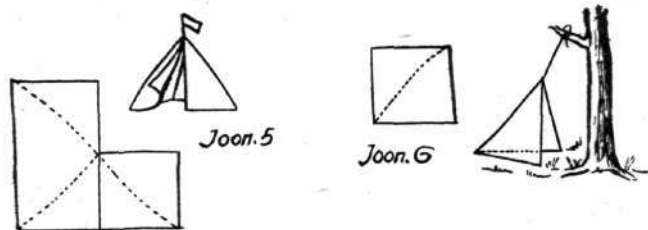
Joon. 2

gavama telgi vähemale meestehulgale, ühtlasi kinnisema ja sellega soojema, annab sama present asetuna joonis 4. järgi.

Tuleb märkida, et presendid mõõtude vahekorraga 1×2 annavad väga palju võimalusi üsna nägusaiks telkideks. Kui säärase mõõduga riidele veel riidetükk suuruses 1×1 võtta lisaks või kasutada kolme 1×1 riideruutu, on hea võimalus tuulekindla ja sooja telgi püstitamiseks. Ruudud kinnitatakse endi vahel, muratakse nurgeti pooleks, ja kolme ruudu nurka tipuks püstkepi juure kinnitades saame vähema mahutusega, kuid vihma- ja tuulekindla elamu (joonis 5).

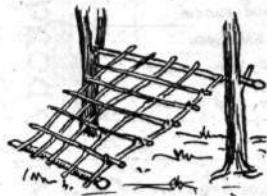
Ka üksainus ruut annab vihmavarju jahilisele ja võimaldab kuivalt ööbida; teatud vilumuse juures tule süütamises ja asetamises ei tarvitse hommikul ärgata ei kontide valu ega nohugagi. (Joonis 6.)

Kõige kättesaadavam, ometi suurimat vilumust nõudev on varjendid okstest, samblast, õlgedest, pilliroost, tohust jne. Siin tuleb ehitada esijoones vastav varjendi raamistik ja katta oleva materjaliga (joon. 7). Tuleb panna tähele, et vihmavesi võiks valguda katusele alla, mitte aga sisse ja läbi, telki, milleks katuse ehitamist alata ikka alumisest äärest ja lõpetada katuseharjaga.

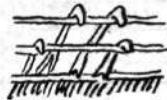
Laagri asetamisel tuleb pidada silmas, et telke ei püstitataks pilla-palla, vaid kindla asetuskava järgi. Suur osa on öelda laagriplatsil, maastikul. Kuid tingigu see telkide asetamist kaares või teisiti — silmas peetagu telkide grupeerimist ehituskuju järgi, nende asetamist telgis elama asuvate ühtekuuluvuselt jne. Laagriplatsi peaks piirama nõõriga, okstest aiaga või liivajoonegagi. Väljapaistvam koht valida laagri lipu püstitamiseks, mille naabruses on juhatuse telgid. Kaugemas nurgas mõne puu või põõsa vilus, kõõgile lähemal, püstitada toidumoonatelk, samuti varaait. Laagriplatsi valikul on muidugi peetud silmas, et see oleks tuule eest varjatud, et naabruses asuksid joogi-

Joon. 7

Joon. 8.

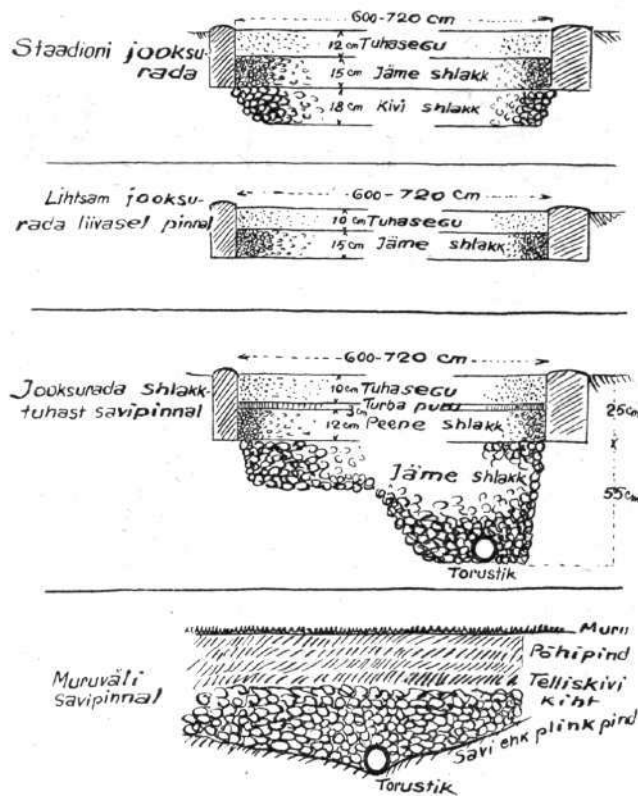

vesi ja supelusvõimalused. Neid asukohti arvestatagu ka laagri asetuskava väljatöötamisel: ärgu asetatagu laagrikööki valitsevate tuulte suhtes sääraselt, et suits ja kõõgilõhnad telkide vahel hakkavad õhku ja meeoleolu mürgitama; ärgu kaevetagu solgivee, jätiste, paberite ja muu prügi auku liig telkide ega joogivee naabruses; ärgu olgu supeluskoht ühine joogivee võtmise kohaga; lõpuks võetagu põhjalikule kaalumisele väljakäigukoha (joon. 8) asetamine (Selline peab tingimata olema!), valides kõrvalise, võimalikult põõsastevahelise koha, mis ei oleks liig läheduses ja pealt tuule laagriks, kuid mis ei tohi olla ka kaugel, et laagrielanikel ei tunduks mugavam — ka öisel ajal ja vihmaga — end enne kohalejõudmist põõsa varjus või koguni telkide vahel hakata kergendama.

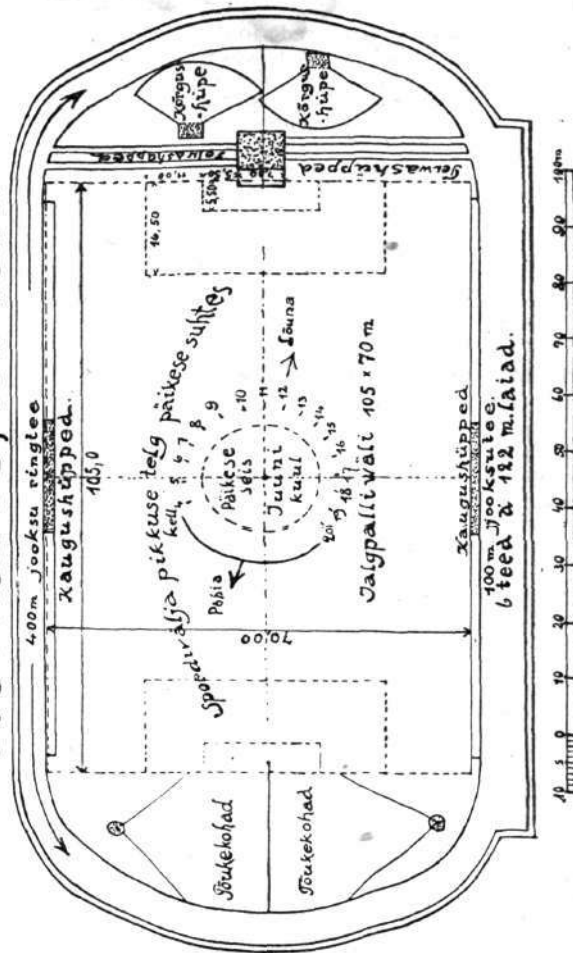
Normaalne spordiväli.

Spordiväljaks määratud maa-ala asugu kuivas, mitte soises kohas, mitte liig kaugel veest ja mitte liig lähedal vabrikuile, tehastele ja tolmustele maanteedele. Tööde kergendamiseks olgu maapind võimalikult tasane, kas mustmulla, mustmulla ja savi segu või mustmulla

*Mitmesugusele pinnale rajatud jooksu-
teede ja muruväljade läbilõiked.*

Normaal spordivälja.

ja liiva segu. Liig kõrge pinnavesi on tülikas, selle ärajuhtimine nõuab kulukat torutamist. Võimalust mööda ümbritsegu spordiväljaks määratud maa-ala puud ja põõsad. Maa-ala peab olema seevõrra suur, umbes 180×150 m, et ta annaks välja jalgpallivälja 105×70 m, 400 m jooksu ringtee, kergejõustiku harjutusteks ning

võistlusteks tarvisminevad jooksu-, hüppe- ja viskekohad ning hädatarvilised kõrvalruumid ja -ehitused. Spordivälja pikkuse telg päikese suhtes asugu nii, nagu see joonistusel näidatud. Samase välja asetuse juures on mängijad meeskonnad asetatud valguse suhtes enam-vähem ühesugustesse tingimustesse. Jalgpalliväli olgu võimalust mööda murune. Jooksu, hüpete ja viskete kohad on soovitatav asetada sääraselt, nagu see joonistusel on näidatud.

Juhtumil, kui saadud maa-alal ei ole võimalik rajada spordivälja eelpool toodud mõtudes, tuleb neid vähendada kohapealsete olude kohaselt.

Mõnd suuskade korrashoiust, tõrvmisest ja määrimisest.

Iga suusataja sooviks on, et suusad püsiksid pikemat aega korras ning võimaldaksid mõnusat, kiiret liikumist.

Et need soovid täituksid, on tarviline reeglipärane suuskade hoolekanne.

Suuskade suurimaks „vaenlaseks“ on niiskus, mille tagajärjel suusad kisivad kaardu. See viga on küll parandatav, kuid parem „hoida kui ohata“. Seepärast tuleb igakord pärast suusatamist suusad puhastada lumest ja tuua nad lühikeseks ajaks sooja, et suuskadele tardunud kõva lumi ja jää ära sulaksid ning väline külm ja niiskus suusa välisele pinnale kogunedes sealt maha pühitaks.

On suusad kuivad, asetada suuskade põhjad vastamisi, nende vahele keskkoha paigutades puust klotsi, mis suuskadele annaks tarvilise keskmise nõgu, umbes 2—3 sm juhtumil, kui see puudub ja suusad on sirgeks tõmbunud.

Suusad siduda kokku rihmade abil joonistusel näidatud viisil. Suuskade kooshoidmiseks võib tarvitada ka puust klambreid, kuid soovitatavam on rihtm või nõör, mida suusamatkadel on kerge kaasas kanda ja mis suusapõhjad ühetaoliselt üksteise vastu rõhub.

Suuskade ninade korrashoidmiseks asetada nende vahele koolutuspuhk või klots (vaata joon. 1 a, b, d). Juhtumil, kui suuskade ninad on tõmbunud sirgeks ja puudub koolutuspuhk või klots, on võimalik seda viga parandada suuskade seisma asetamisega suusaninadele, s. o. ninad allapoole vastu põrandat.

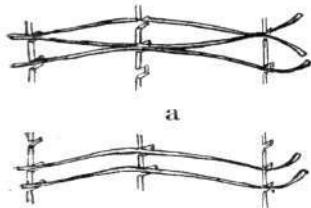
Suuski peab hoidma kuivas, keskmise temperatuuriga ruumis. Liig kõrge temperatuur mõjub suuskadele niisama halvasti kui niiskus, s. o. suusad kisuvad kaardu.

On suuskade keskkoht (nögu) liig kõrge, mille tagajärjel kuluvad suusa põhja üksikud kohad, aga mitte terve pind ühetaoliselt, tuleb suusad keskkohalt rihmaga kokku tõmmata.

Enne suusatamist suusad lühikeseks ajaks viia külma kätte. Vastasel korral soojana lumele asetatud suusa külge jäätab suusa soojuse mõjul sulama lõõnud lumekiht, mis takistab liuglemist ja mille kõrvaldamine on tülikas.

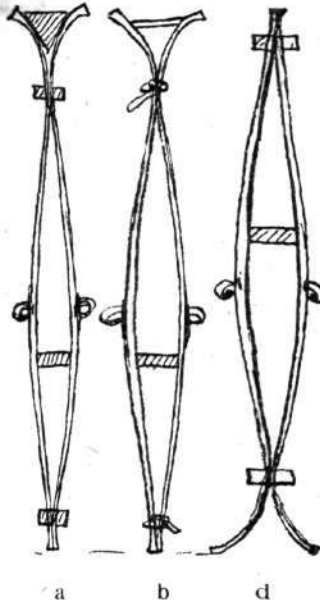
Suvel tuleb suuski hoida kohas, kuhu ei pääse ligi päike ja vesi, kus liigne kuumus suuski ei kõrveta.

Soovitav on suuremat arvu suuski suvel hoida joon. 2 a, b näidatud erilistes

Joon. 2.

tihedaks ja takistab sinna niiskuse ja vee sissetungi-

Joon. 1.

varnades, üksikut suusapaari hoida klambrite vahel või siduda rihmadega joon. 1 a, b, d näidatud viisil ja asetada panipaika põiki, et ära hoida suuskade üksikute osade (tugipunktide) kaardukiskumist.

Tõrvamine.

Mis mootorile on õli, seda on suusale tõrv. Tõrv teeb suusa pinna

mist. Parimaks on hea männitõrv. Kivitõrv ei kõlba, teeb suusapinna karedaks ega imbu suusa sisse.

Uute suuskade muretsemisel tuleb need kohe sisse tõrvata, sest ärieesmärgiga turule lastud suusad on tõrvatud liig pealiskaudselt. Kuid enne tõrvamist tuleb teha paar lühikest sõitu, et maha hõõruda suusa põhjalt läikiv (laki-) kord, mis takistab tõrva imbumist puusse.

Hiljem, kui suusad on juba tarvitusel, tuleb aegajalt tõrvamist jätkata. Eriti siis, kui suusa põhi paljust tarvitamisest kipub minema valgeks. Enne tõrvamist tuleb suusa põhjalt soendamise ja pühkimise teel kõrvaldada kõik määrded. Suuskade tõrvamist on mõnusam toimetada suures leivaahjus, kus võimalik on suuremat suusa pinda korruga kuumaks ajada. Sarnase ahju puudumisel võib tõrvamist toimetada ka lõkketulel, priimusel, jootmislambiga jne.

Tõrvamisel ahjus ja lõkketulel mõjuvamat kuumust annavad hõõguvad söed, kus ei ole karta tahma ja liig karedat leektuld. Juhtumil, kui olukord ei võimalda hõõguva tule äratoomist, tuleb leektuli pealt katta plekiga, mis kuumaks minnes hõõgtuld asendab ja tahma suusast eemale hoiab.

Tõrvamisel ajada tõrv kuumaks ja sellega katta pintsli või riidetüki abil kuumaksaetud suusapõhi. Suusa kuumentamisel ei tohi soendada mitte üksnes suusapõhja, vaid ka vaheldumisi suusa ülemist pinda, mis ära hoiab suusa sirgekestõmbumist ja kaardukiskumist. Peab kandma hoolt selle eest, et tulel soendamisel ei rikutaks suusa kummid ja sidemed. On tõrv kantud suusale, tuleb suuski kohe soendada. Seejuures hakkab tõrv suusal keema, puusse imbuma ja ilmuvad õhurakukesed. Nüüd katta suusatald uue tõrvakorruga, jälle soendada ja nii edasi, kuni puu on tõrvaga küllastunud. Suusatald on seega muutunud tumepunaseks, vanade suuskade juures mustaks. On terve suusatald sarnaselt tõrvaga läbi imbutatud, tuleb pühkimise teel suusalt kõrvaldada liigne tõrvakord, seejuures silmas pidades, et suusale siiski jääks õhuke kord tõrva, mis iseendast suusa põhja imbub suuskade külmaiskminekul. Selle õhukese tõrvakorra mahapühkimisel jääks suusatald liig kuivaks.

Suuskade tõrvamisel juhtub, et suusad kisivad sirgeks ja kruvitaoliselt kaardu. Neid puudusi tuleb kohe kohapeal kõrvaldada, suuski soendades ja kas käsitsi või koolutuspuude abil painutades tagasi.

Kasulikum ja praktilisem on suuskadesse imbutada tõrva, mis suuskade iga ja vastupidavust märksa suu-

rendab. Selleks katta suusataid tõrvaga ja suusad asetada kuuma sauna või rehetuppa lae alla, suusataid ülespoole, kus tõrv alalises kuumuses aegamööda ja põhjalikult imbub suuskadesse. Imbunud tõrvakorradele tõmmata peale uus kord tõrva jne. Sarnast tõrvamisviisi võib tarvitada ka suvel, enne suuskade panipaika asetamist, päikese käes, kuid siin on see paha külge, et tõrv kipub pigitama.

Määrimine.

On suusad vee ja niiskuse vastu kindlustatud, s. o. tõrvatud, kerkib päevakorradele mõnusa ja kiire liuglemise küsimus. Selleks peame suusapõhja võidma vastava määrdega, mis soodustaks liuglemist, ühtlasi kaitses suusapõhja kulumise eest.

Enamikule suusatajaist tekitab peavalu just määrdede ja määrimisviisi küsimus. Oleneb ju neist tähtsast tegureist liikumise mõnusus ja kiirus.

On rida juhtumeid, kus hea suusataja on võistluse kaotanud mitte ilmastiku kohaselt määratud suuskade tõttu.

Aegadel, mil suusatamist harrastati peaaegaliselt lausikmaastikul, rahaldasid nõudeid küllaldaselt tõrv, rasv ja vaha. Sellekohaseid näpunäiteid nende määrdete koosseisude ja määrimisviiside üle leiab asjast huvitatu 1928. a. „Kaitse Kodu!“ nr. 2.

Nüüd aga, mil suusasport eelistab murdmaastikku, tuleb leida ka selle maastiku kohased määrded. Kui lausikmaastikul suuskade tagasilibisemisest tekkinud aja ja kiiruse kaotust tegime tasa puhtfüüsilise pingutusega, kätejõu tugeva tõukega, siis murdmaastikul sarnasel teel ei jõua meie kuigi kaugemale. Sõna tõsisel mõttes jooksevad suusad märke tõusul alt ära ja kõige tugevama „rabelemise“ juures on saavutatud edu väike. Tagajärjeks on üliväsimus, mis riisub tahte liikumist jätkata.

Selles „võistluses“ ilmastiku ja maastikuga on kombineeritud erikoosseisudega määrded, millised 1) takistavad suuskade libisemist tagasi ja 2) võimaldavad seejuures kiiret ja mõnusat liuglemist.

Meie kodumaa ärid lasevad iga aasta turule suusamäärded mitmesuguste nimede all. Kuid need määrded sobivad peaaegaliselt lausikmaa suusatamisel. Murdmaal oleme „pigis“, sest nende koosseisus puuduvad mitmed murdmaal hädavajalised ained.

Murdmaamäärde koosseisus peab leiduma mesilase vaha, põletatud kummi, parafini, tõrva, polituuri, vee-neetsia terpentini ja keedusoola. Neist aineist on ilmas-tiku kohaselt kokku sulatatud teatud proportsioonides tarviline segu. Põletatud kumm on see, mis külma ilmaga hoiab ära suuskade tagasilibisemist. Mäkke tõu-sul, astumisel, tardub lumi suusapõhjale, edasiliuglemi-sel vabaneb suusk lumest. Sama omadus on tõrval sooja, vesise ilmaga.

Meie suursuusatajate peres eelistatavamad määrded on Norra Bratlie ja Østbye, Soome Eetu Niskase „Sai-laisuus“, E. Roosi ja H. Kolehmaineni „Sujuva“ ning Lappalaise määrded. Välimuse poolest võime neid ja-gada kahte gruppi. Ühed neist on vedelad ja poolvede-lad, teised seebitaolised — kõvad. Esimesed on määra-tud sooja, vesise ilma tarvis, teised keskmisele ja kül-male ilmale. Loomulik, et nende kuuluvuse määrab määrdede koosseis. Nii on tunda vedelate määrete juu-res rohkesti tõrvalõhna, kõvade juures on terav põleta-tud kummi lõhn.

Sooja ilma ja vesise suusatee (Vesikelin) määret tarvitatakse siis, kui pikemat aega on püsinud soe ilm ja lumi on vana. See määre sobib ka karedale lumele, s. o. kui vesise ilma järele on tulnud külm ja tõmmanud lumekorra karedaks, kõvaks.

Vesise tee määrdede tarvitamisel tuleb määrdede kesta, purki, enne soendada, et purgis asuv määre tõmbuks pi-sut pehmemaks, vedelamaks. Määre tuleb kanda suusa-põhjale sõrme, lameda puupulga või noatera abil. Määri-mise hõlbustamiseks võib suusapõhja enne ka pisut soendada. Üldiselt peab kõne all oleva määrdede soenda-misega olema ettevaatlik, sest liigse kuumuse tagajärjel võib ta kaotada oma hinnalise mäkke tõusu soodustava omaduse.

Näitab kraadiklaas langust külma poole ja suusad on määritud vesise tee kohaselt vedela määrdega, peab suusad enne tarvitamist tingimata viima välja välise temperatuuriga kohanema.

Värske pehme lumega, kui kraadiklaas püsib nullil, tuleb tarvitada külma ilma määret. Vesise tee määrdede tarvitamisel tardub lumi suusapõhjale ja tekitab seal tülrika jääkorra. Külma ilma määret tuleb asetada suu-sapõhjale ebatasaselt, võrdlemisi paksult kuni 2 mm. Määre tuleb asetada külmalt, mida võib toimetada ka väljas. Küllaldane on pärast määrimist siluda suusa-põhja käega, kindaga või sileda korgipinnaga.

Nullkraadilise ja veidi soojema ilma juures võib tarvitada vedelat määret kas puhtal kujul või koos külma ilma määrdega. Viimasel juhtumil tuleb asetada suusale esimesena vedel määre ja selle peale külma ilma määre. Sarnases järjekorras tuleb suusapõhi katta nimetatud määrete kihtidega, olenedes eeloleva suusamatra pikkusest. On lumi veidi niiske, katta pealmise, viimse, kihina vedela määrdega, kuid ettenägelikult võimalikult õhukese kihina juhtumiks, kui lumi kipub tarduma suusapõhjale, et seda oleks võimalik suusatamisel maha hõõruda.

Näitab kraadiklaas kindlat külma, tuleb tarvitada külma ilma määret. Kõva külmaga libisevad tõrvatud suusad kõige paremini, kuid nad libisevad tagasi. Selle pahe kõrvaldamiseks tuleb suusakannale tõmmata pisut külma ilma murdmaamääret. Külma ilma määre kanda suusale külmalt, seda hiljem tasaseks siludes kindaga, korgiga või käega.

Need on üldnäpunäited murdmaamäärde tarvitamisel, kuid igal heal suusatajal on veel oma erivõtted, milleid teistele ei avaldata.

Kaitseliidu ja naiskodukaitse

talve- ja suvevormiriideid

kõigis headustes alati saada

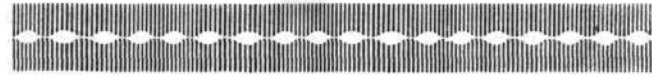
kodumaa vabrikute riidekauplusest

Heinrich Tofer

Tallinn, Suur Karja 15, tel. (2)18-03.

Tarvidusel saadan proove ja täidan tellimist postiga.

Hinnad võistlemata odavad.

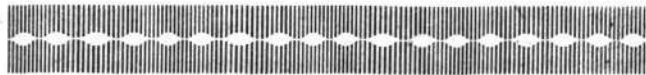
Eesti riiklikud pangaasutused

EESTI PANK A/S.

Peapank	—	Tallinn, Vabaduse pst. 3.
Tallinna osakond	—	Tallinn, S. Karja t. 23.
Tartu	„	— Tartu, Kompassi t. 2.
Narva	„	— Narva, Suur t. 4.
Pärnu	„	— Pärnu, Kuninga t. 5.
Viljandi	„	— Viljandi, Tasuja p. 2.
Valga	„	— Valk, Aia t. 16.
Rakvere	„	— Rakvere, Tallinna t. 3.
Võru	„	— Võru, Karja t. 24.
Kuresaare	„	— Kuresaar, Lossi t. 6.
Haapsalu	„	— Haapsalu, Karja t. 27.
Petseri	„	— Petseri, turupl. 7.
Paide	„	— Paide, Turupl.

Pikalaenu Pank — Tallinn, Harju tän. 33.

Eesti Maapank — Tallinn, Vabaduspst. 1.

Kaitseliidu rekordid ja normid.

Ala ja klass	Rekordi püstitaja	Malev	Rekord
Kergejõustik.			
Jooksud.			
Erikl.			
100 m	Labent, E.	Tartu	11,2
400 m	Korol, V.	"	51,9
1500 m	Beldsinsky, F.	Tallinna	4.13,7
3000 m	Rüütel, A.	Tartu	9.32,3
110 m tõkk.-j.	Rähn, E.	Tallinna	16,3
A klass:			
100 m	Paltsak, V.	Narva	11,3
200 m	Täht, H.	Sakalamaa	24,3
400 m	Simson, J.	Tartumaa	52,0
800 m	Bartš, V.	Lääne	2.10,0
1500 m	Erg, J.	Sakalamaa	4.31,0
3000 m	Erg, J.	"	9.50,2
10000 m	Sams, R.	Harju	34.56,8
110 m tõkkej.	Kraanmann, O.	"	19,9
400 m "	Ütt, F.	Tartu	1.01,9
B klass:			
60 m	Jakobson, A.	Tartu	7,3
100 m	Simson, J.	Tartumaa	11,7
200 m	Mager, J.	Sakalamaa	24,9
400 m	Mager, J.	"	55,8
1000 m	Sams, R.	Harju	2.47,6
2000 m	Alep, A.	Tartumaa	7.05,4
5000 m	Prost, M.	"	16.42,5
200 m tõkkeid	Šütz, K.	Tartu	33,6
Van. kl. klass:			
500 m	Kiilim, G.	Tallinna	1.17,5
Naised:			
60 m	Dreublادت, R.	Tartumaa	9,8
200 m	Limberg, M.	"	32,0
3000 m	Parvei, L.	"	16.15,0
Teatej.:			
4×100 m	Tartu malev		47,9
10×75 m	Tartu malev		1.58,1
4×200 m	Sakalam. malev		1.43,5

Ala ja klass	Rekordi püstitaja	Malev	Rekord
4×200 m rakm.	"		1.58,8
5×200 m	Tallinna malev		2.03,0
5×200 m rakm.	Tartu malev		2.05,7
10×100 m	Harju malev		2.27,8
800+400+200 +200 m	Võru malev		4.03,1
800+400+300 +200 m	Sakalam. malev		4.42,5
10×500 m	Tallinna malev		12.13,3
5×1000 m	Tallinna malev		13.14,1
Hüpped hooga:			
Erikläss:			
Kaugus	Küttis, N.	Narva	6,88
Kõrgus	Steinberg, P.	Tartu	1,75
Kolmik	Klumberg, A.	Tallinna	14,07
Teivas	Reisner, A.	Tartu	3,40
A klass:			
Kaugus	Paltsak, R.	Narva	6,46
Kõrgus	Hansmidt, J.	Pärnumaa	1,73
Kolmik	Küttis, N.	Narva	13,81
Teivas	Lepikson, O.	Tallinna	3,10
B klass:			
Kaugus	Ütt, F.	Tartu	6,29
Kõrgus	Jakobson, A.	"	1,70
Van. kl. klass:			
Kaugus	Hiip, E.	Tallinna	5,77
Hüpped hoota:			
Kaugus	Bach, H.	Sakalamaa	2,79
Kõrgus	Tamm, R.	Viru	1,22
Kolmik	Lilienthal, H.	Sakalamaa	8,17
Tõuked, visked ja heited:			
Erikläss:			
Koul (7,257)	Neumann, J.	Tallinna	13,73
Ketas	Kalkun, G.	Tartu	43,16
Oda	Sule, G.	"	59,95
Granaat	Klumberg, A.	Tallinna	92,40

Ala ja klass	Rekordi püstitaja	Malev	Rekord
A klass:			
Kuul (5,44)	Simson, J.	Tartu	15,51
" (7,257)	Määrits, P.	Valga	12,00
Ketas	Hansmidt, J.	Pärnumaa	39,55
Oda	Reitsak, H.	Järva	51,60
Granaat	Kobbin, H.	"	76,65
B klass:			
Kuul (5,44)	Vilding, A.	Valga	14,82
Ketas	Annamaa, K.	"	38,50
Oda	Tamm, E.	Tallinna	50,18
Granaat	Kaasik, J.	Viru	71,98
Pesapalli kaugusviske	Kindsiko, V.	Võru	73,64
Van. kl. klass:			
Kuul (7,257)	Raag, K.	Tallinna	10,54
Kurnikaika kaugusviske	Rähni, T.	"	40,56

Rännakud rakmeis:

Individ.			
3,5 km	Suits, E.	Tartumaa	14.55,0
5 "	Niitov, F.	Narva	28.28,5
6 "	Valner, K.	Valga	24.01,8
7 "	Ratasepp, V.	Narva	35.28,9
8 "	Sams, R.	Harju	40.50,6

Meeskond. vaheline:

8 km	Tartu malev		36.36,0
------	-------------	--	---------

Ujumine.

50 m vabalt	Ernesaks, E.	Tallinna	32,4
100 m "	Pehap, A.	Tartu	1.21,1
400 m "	Ernesaks, E.	Tallinna	6.51,9
1000 m "	Ernesaks, E.	Tallinna	14.05,6
50 m rinnuli	Pertelson, B.	Tallinna	45,8
100 m "	Aunapuu, E.	Tallinna	1.32,3
200 m "	Aunapuu, E.	Tallinna	3.27,2
50 m seljali	Pertelson, B.	Tallinna	42,4
100 m "	Pertelson, B.	Tallinna	1.35,2
50 m rakmet.	Kroll, E.	Tartu	47,4

Ala ja klass	Rekordi püstitaja	Malev	Rekord
--------------	-------------------	-------	--------

Sõudmine meeskondade vahel.
1500 m 2 p. aere, 1 tüürimees, Võru malev
(Šütz, Piiskop, Luik) 12.22,0

Jalgrattasõit.

1 km	Lõhmus, H.	Tartu	1.35,0
3 "	Lepikov, V.	Tartu	5.04,1
5 "	Mandel, K.	Võru	8.06,0
7 "	Mikk, R.	Harju	20.13,0
9 "	Proomann	Harju	19.15,0
10 "	Bušman, E.	Viru	14.28,8
12 "	Toots, A.	Tartumaa	27.07,0
14,5 km	Heidemann, J.	Pärnumaa	28.05,0
15 km	Bušmann, V.	Tartumaa	39.05,0
25 "	Lõhmus, E.	Tartu	53.24,0

Suusatamine.

3 km	Koovit, J.	Sakalamaa	13.26,7
5 "	Siirak, O.	Viru	21.56,0
10 "	Koovit, J.	Sakalamaa	4.39,6
15 km murdmaa	Andresson, T.	Viru	1.06,26,0
25 " "	Niilov, R.	Narva	1.48,0
1 " noortele	Niilov, F.	Narva	4.05,0
3 " "	Niilov, F.	Narva	12.22,0

Raskejõustik.

Greeka-rooma maadlus.

I. Algajad.			
1. Kärbeskaal	Sikk, E.	Tallinna	
2. Sulgkaal	Ranken, J.	Tartu	
3. Kergekaal	Toots, A.	"	
4. Kerge-keskk.	Laan, O.	"	
5. Keskkmaal	Talbak, A.	Harju	
6. Poolraskek.	Zupsmann, O.	Tallinna	
7. Raskekaal	Kasakov, N.	Tartu	
II. Edasijõudnud.			
1. Kärbeskaal	Jürkson, J.	Pärnu	
2. Sulgkaal	Volt, R.	Tartu	
3. Kergekaal	Liivamees, J.	Tallinna	

Ala ja klass	Rekordi püstitaja	Malev	Rekord
4. Kergetesk.	Praks, A.	Tallinna	
5. Keskskaal	Kullisaar, K.	"	
6. Poolraskek.	Tearu, A.	"	
7. Raskekaal	Männik, E.	"	

Tõstmine.

(Kogusumma kahe käega tõukamises, rebimises ja ühe käega rebimises.)

I. Algajad.			
1. Sulgkaal	Saal, H.	Pärnu	197,5 kg
2. Kergetkaal	Laater, H.	Pärnu	242,5 "
3. Keskskaal	Roos, K.	Tallinna	237,5 "
4. Poolraskek.	Koop, H.	Pärnu	257,5 "
5. Raskekaal	Annamaa, K.	Valga	260,0 "
II. Edasi- jõudnud.			
1. Sulgkaal	Kask, A.	Pärnumaa	242,5 kg
2. Kergetkaal	Teitelbaum, R.	Tallinna	267,5 "
3. Keskskaal	Oley, M.	Tallinna	262,5 "
4. Poolraskek.	Kukk, L.	Tartu	300,0 "
5. Raskekaal	Neumann, J.	Tallinna	285,0 "

Morse-tähestik.

a	..-	r	.-.	ch	-----	1	.....
d	---.	g	---	v	....	2	.....
e	..	l	....	x	-----	3	.....
i	...	c	....	q	-----	4	.....
s	....	j	-----	z	....	5	.....
h	.....	n	..	k	---	6	.....
b	-----	u	...	w	----	7	.....
p	-----	t	-	y	-----	8	.....
f	....	m	--	punkt	....	9	-----
ü	.....	o	---	koma	-----	0	-----

Mõõdud.

1. Pikkusmõõdud :

1 kilomeeter (km) = 1000 mtr. = 0,9374 versta
1 meeter (m) = 100 sentim. (sm) = 0,4687 sülda
1 " = 1000 millim. (mm) = 1,4061 arssin.
1 " = 3,2809 jalga
1 " = 39,3704 tolli
1 küünar = 12 verss. = 0,533 m
1 maamõõtja küünar = 0,607 m
1 süld = 2,1336 m
1 arssin = 0,711 m
1 toll = 0,0254 m

2. Pinnamõõdud :

1 hektaar (ha) = 10,000 m² = 2,69 Riia vakam.
1 " = 100 aari = 0,9153 dessat.
1 aar (a) = 100 m² = 0,01 ha = 21,97 ruutsülda
1 ruutmeeter (m²) = 0,2197 ruutsülda
1 " = 1,9771 ruutarssin.
1 " = 10,7641 ruutjalga
1 ruutsentimeeter (sm²) = 0,1550 ruuttolli
1 ruutverst = 113,804 ha
1 dessatiin = 2,94 Riia vakam. = 1,0925 ha
1 Riia vakam. = 2,04 Tallinna vakam. = 0,37 ha
1 Tallinna vakamaa = 400 ruutsüld. = 0,18 ha
1 tündrimaa 1,4 Riia vak. = 0,54 ha
1 ruutjalg = 0,0929 m²

3. Mahumõõdud :

1 kantmeeter (m³) = 2,78 kantarss. = 0,1030 kantsülda
1 " = 2,033 vaati
1 " = 81,308 ämbrit
1 " = 61027 kanttulli
1 " = 1000 liitrit
1 kantsüld = 9,7124 kantmeetrit
1 kantarssin = 0,3597 " "
1 kantjalg = 0,02832 " "
1 vaat = 40 ämbrit = 0,492 kantmeetrit
1 ämber = 0,0123 kantmeetrit

4. Viljamõõdud :

1 hektoliiter (hl) = 100 liitrit = 3,81 setverikku
1 liiter (l) = 61 kanttulli

1 hektoliiter = 1,51 R. vakka = 0,4764 setverti
 1 " = 30,490 karnitsat
 1 liiter = 0,813 toopi
 1 tünder = 2 Riia vakka = 133 liitr.
 1 Riia vakk = 54 toopi = 66,4 liitr.
 1 Tallinna vakk = 6 matti = 44,67 liitr.
 1 setverik = 26,2 liitr.
 1 karnits = 3,27 liitr.

5. Raskusmõõdud:

1 tonn (tn) = 1000 kg = 61,0459 puuda
 1 kilogramm (kg) = 1000 grammi = 2,4418 naela
 1 gramm (g) = 1000 milligr. (mg) = 0,2344 sol.
 1 dopelttsentner = 2 tsentnerit = 100 kg
 1 puud = 16,3811 kg
 1 nael = 0,4095 kg
 1 solotnik = 4,266 gr
 1 leisik = 20 naela = 8,19 kg

Tempelmaksu tariife.

Palvekirjad, avaldused, kaebused, teadaanded jne.	
	poogen 25 senti
Vastuste jaoks nende eelmiste peale	25 "
Lisad palvekirjade, avalduste, kaebuste, teadaannete jne. juure iga poogna pealt . . .	10 "
Arved, alates 10 kroonist	0,2%
(kuid mitte vähem kui 5 senti)	
Kviitungid 10—100 kroonini	5 senti
Kviitungid üle 100 krooni	10 "
Kinnisvarade tüüri- ja rendilepingud, kui aastane tüür või rent on:	
üle 50—200 krooni	0,2%
" 200—400 "	0,4%
" 400—800 "	0,6%
" 800—1600 "	0,8%
" 1600 krooni	1%

(Täieline tariif ja erandid on kuulutatud „Riigi Teatajas“ nr. 45 — 1928. a.)

Posti-, telegraafi- ja telefonitakse.

Saadetise nimetus	Saadetise liigitused kaalu ja hindade järgi	Sisemaa	Välismaa	Läti- ja Leedum.	Soomem.
		Hinnad (sentides)			
Kirjad	kuni 20 g. iga järgm. 20 g. (Ülemkaal 2 kg.)	10 5	20 12	10 5	kuni 40 g — 15, iga järgmine 20 g. — 6.
Postkaardid	üksikud vastusega	5 10	12 24	5 10	10 20
Väärtkirjad	kuni 20 g. iga järgm. 20 g. Kinnistustaks iga 100 kr. eest	20 5 20 Ülemm. kr. 10000	40 12 40 iga 300 kuldf. 40	20 5 20	20 4
Trükitööd	iga 50 gr. eest (Ülemkaal 2 kg.)	2	4	2	4
Äripaberid	iga 50 g. eest (Ülemkaal 2 kg.)	2 (Alamm. 10)	4 (Alamm. 20)	2 (Alamm. 10)	4 (Alamm. 15)
Kauba-proovid	iga 50 g. eest (Ülemkaal 500 kg.)	2 (Alamm. 5)	4 (Alamm. 8)	2 (Alamm. 10)	4 (Alamm. 8)
Postpakid	kuni 1 kg. 50; 1–5 kg. 100; iga järgm. 5 kg. 100.	Eritariifi järgi			
Tähtsusemaks	—	10	20	10	10
Rahakaardid	rahatransferdi maks iga 10 kr. eest telegraafi teel	10 5	20 5	20 5	20 5
Lendpostilisa-	a) kirjad (iga 20 g. eest) b) postkaardid	10 10	20 20	10 10	10 10
Telegrammid	iga sõna pealt: a) liht-, päevased ja äripäevadel b) öised kl. 23–6, pühadel ja pühapäevadel c) kiirtelegramm. igal ajal	5 (alamm. 40) kahekords. kolmekords.	eritabeli järgi! kolmekords.	5 (alamm. 40) kolmekords.	18 kolmekords.
Telefonikõned	iga kõne eest ²⁾	iga 5 min. a) kohal; 3 avalikust kõnek. 10 b) kaugk. iga 3 min. 1) kaugus k. 50 km. — 20. 2) kaugus üle 50 km. — 40	iga 3 m. eest Stokholm 552	iga 3 m. eest Lätim. 160 Kaunas 380 Klaipeda 3t8	iga 3 m. eest Helsingi 80

Märkused: 1) Telegrammid välismaadele maksavad iga sõna pealt: Saksa 28; Poola 21; Prantsusm. 33; Inglism. 42; Rootsi 27; Daani 29; Ameerika (U. S. A.) 129 senti jne.

2) Välispool ülesseatud kõneajaga (maa keskjaamades) võetakse lisamaksu iga kõne pealt: a) kohalikud kõned 20 s. b) kaugkõned 60 s.

**Valuutahinnad Tallinna börsil
1930. a. lõpus.**

		Ostjad	Müüjad
		Kroonides	
1. New-York,	1 \$ (dollar) . . .	3,7465	3,7565
2. London,	1 £ (Inglise n.) . .	18,20	18,25
3. Berliin,	100 Saksa riigimarka	89,30	89,90
4. Helsingi,	100 Soome marka . .	9,43	9,48
5. Pariis,	100 Prantsuse franki .	14,70	14,95
6. Brüssel.	100 Belgia belgat . .	52,25	52,75
7. Zürich,	100 Helveetsia franki	72,70	73,30
8. Milaano,	100 Itaalia liiri . . .	19,60	20,—
9. Stokholm,	100 Rootsi krooni . .	100,45	101,05
10. Kopenhaagen	100 Daani krooni . .	100,20	100,80
11. Oslo,	100 Norra krooni . .	100,25	100,85
12. Praha,	100 Cehhoslovakk. kr.	11,10	11,30
13. Amsterdam,	100 Hollandi florini .	150,80	151,60
14. Riig,	100 Läti latti . . .	72,10	72,60
15. Moskva,	100 rubla (čekk) . . .	192,75	194,25
16. Wiin,	100 Austria šillingit .	52,80	53,40
17. Budapest,	100 Ungari pengöt . .	65,55	66,25
18. Warssav,	100 Poola slotti . . .	41,85	42,65
19. Kaunas,	100 Leedu litti . . .	37,05	37,65
20. Danzig,	100 Danzigi guldnat .	72,80	73,40

**Kui sõidate Tallinna —
külastage meie mööbliladu.**

VEENDUGE

meie mööblite maitseku-
ses, kvaliteedis ja hinna-
väärlisuses. See ei ko-
husta teid millekski.

A-S. „MASSOPRODUKT“

Mööblitehas ja ladu Tallinnas, S. Tartu
m. 61-d, tel. 308-96.

Soodsad maksutingimused.

Jahikalender.

Metsade peavalits. teadaande järgi on kuni uue jahiseaduse väljaand-
miseni allpool olev jahitabel Eesti vabariigis maksev.

Loomade nimed	Jaani.	Veebr.	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	Sept.	Okt.	Nov.	Dets.
Emapõder, emahirv (metskits) ja nende vasikad	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Isapõder *)	■ 13	■	■	■	■	■	■	■ 28	■	■	■	■
Metssikk (isahirv)*)	■	■	■	■	■	■ 13	■	■	■	■	■ 13	■
Isamõtus *) ja isateder	■	■	■	■	■ 28	■	■ 28	■	■	■	■	■
Valdnepid	■	■	■	■	■	■ 13	■ 28	■	■	■	■	■
Haned ja luiged	■	■	■	■	■ 13	■	■ 12	■	■	■	■	■
Isapardid	■	■	■	■	■	■ 13	■ 12	■	■	■	■	■
Emapardid, dopelne- pid, mudanepid ja teised ülemal tähend- damata jäänud nepid ja veelinnud	■	■	■ 13	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Põldpüüd	■	■	■	■	■	■	■	■ 28	■	■	■	■ 13
Jänesed ja fasaanid	■	■ 13	■	■	■	■	■	■	■ 13	■	■	■
Ematedred, emamõtu- sed, laanepüüd ja sookanad	■	■	■ 13	■	■	■	■	■ 13	■	■	■	■
Kõik teised eespool nimetatamata jäänud jahiloomad	■	■	■ 13	■	■	■	■	■ 12	■	■	■	■
Röövlindide ja röölo- mi võib kogu aasta tappa	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

□ Lubatud aeg jahil käia. ■ Keeldud aeg, hoiu-
kaitseaeg.

Märkus: Niihästi metsatulemailt jahipiletite saamiseks kui ka
oma või renditud eramaadel jahipidamiseks on tarvis maakonnavalit-
suselt jahiluba võtta.

*) Eestis erilise loata keeldud.

Igavene kalender. Nädalapäevad kuupäevade järgi 1801.—1980. a.

A. AASTAD				B. K U U D												C. NÄDALAPÄEVAD									
1801—1900		1901—1980		Jaan.	Veabr.	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	Sept.	Okt.	Nov.	Dets.	Pühap.	Esmasp.	Teisip.	Keskn.	Neljap.	Reede	Laup.			
01	29	57	85		25	53	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2	1	2	3	4	5	6	7
02	30	58	86		26	54	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3	8	9	10	11	12	13	14
03	31	59	87		27	55	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4	15	16	17	18	19	20	21
04	32	60	88		28	56	0	3	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6	22	23	24	25	26	27	28
05	33	61	89	01	29	57	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0	29	30	31	32	33	34	35
06	34	62	90	02	30	58	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1	36	37					
07	35	63	91	03	31	59	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2							
08	36	64	92	04	32	60	5	1	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4							
09	37	65	93	05	33	61	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5							
10	38	66	94	06	34	62	1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6							
11	39	67	95	07	35	63	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0							
12	40	68	96	08	36	64	3	6	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2							
13	41	69	97	09	37	65	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3							
14	42	70	98	10	38	66	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4							
15	43	71	99	11	39	67	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5							
16	44	72		12	40	68	1	4	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0							
17	45	73		13	41	69	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1							
18	46	74		14	42	70	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2							
19	47	75		15	43	71	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3							
20	48	76		16	44	72	6	2	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5							
21	49	77	00	17	45	73	1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6							
22	50	78		18	46	74	2	5	5	1	3	6	1	3	0	2	5	0							
23	51	79		19	47	75	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1							
24	52	80		20	48	76	4	0	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3							
25	53	81		21	49	77	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4							
26	54	82		22	50	78	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5							
27	55	83		23	51	79	1	4	4	0	2	5	0	3	0	1	4	6							
28	56	84		24	52	80	2	5	6	2	4	7	2	5	1	3	6	1							

Käsitus.

Teie soovite teada, näit., mis nädalapäev on 1. mai 1931. a. Selleks otsite lahtris A (1901—1980) alt välja antud aasta kümnendikarvu (31) ning sellega ühel joonel B lahtris leiduva kuu arvu. Viimane summa on 5. Sellele lisate juure kuupäeva (1) = 6. Lahtris C näitab 6 reedet, järelikult 1. mai 1931 on reede.

Samuti 10. detsember 1850 oli 0 + 10 = 10 = teisip. jne.

Tartu Linnapank

Tartu raekojas.

Telef. 11-32.

Toimetab kõiki
pangaoperatsioone.

Kiire talitus.

Kiire talitus.

A.-S. „Tartu Pärmivabrik“

Tartus,

Pikk tän. 58/62, kõnetr. 33.

A.-S. „TARTU PÄRMIVABRIKU“

vesiravila

Dir. prof. dr. med. L. PUUSEPP.

Tartus,

Pikk tän. 60/62, kõnetraat 34.

Tallinna Eesti Kirjastus-Uhisuse väljaandel ilmuvad:

«PÄEVALEHT»

kui rahvuslik, vabameelne, kodanlik, poliitiliselt erapooletu ja igapäev ilmuv ajaleht. Kõige suurem, loetavam ja mõjuvam ajaleht Eestis.

«LASTE RÕÕM»

on ainuke iseseisev lasteajakiri Eestis.

GRAAFIKATÖÖSTUS

Tallinnas, Pikk tän. 2, oma majas, telefon 11-08,

valmistab kõige kiiremalt, odavamalt ja mitserikkamalt igasuguseid aktsidents-, raamatu-, kivi-, olseti- ja rotatsioontrükitõid, klisheid ja raamatukõitmistõid. — Kõige soodsam tellimiskoht trükitõpde tarvitajatele.

Tallinna Eesti Kirjastus-Uhisuse

RAAMATU- JA KIRJUTUS-MATERJALILADU

Suur Karja t. nr. 23 ja Pikk t. nr. 2. on kõige suurem, täielisem ja valikurikkam Eestis. Ostutingimused alati kõige kasulikumad ja hinnad kõige soodsamad. Teenimine kiire ja korralik.

Telefonid:
„Pvl.“ ja „Laste Rõõmu“ telif. 433-11 ja 433-54.
Raamatukauplused 15-13 ja 434-94.

GALVANISEERIB

TRÜKIKODADELE

KLIŠEID

RIIGI TRÜKIKODA

EESTI MAAPANK

Tallinnas, Vabaduse puiestee 1.
Telefon (2)18-05, (20)6-91.

Äritunnid kella 9—14.

SKF Rootsi kuul- ja rull-laagrid. Täielikud transmissiooni sisseseaded.

Junkers diiselmootorid elektri-jaamadesse, veskitesse ja tööstustesse.

Bolinder's nafta-laevamootorid ja puutööstuse sisseseaded.

F. M. piimaveokannud ja meierei sisseseadete osad.

Get. elektrilambid.

Masinarihmad: nahk, balaata ja kummeeritud balaata.

KAUBAMAJA

Vennad UIBOPUU

Tallinn, S. Karja tän. 23.

„Kaitse Kodu!”

jätkab 1931. a. oma ilmumist sootuks uue välimusega ja hoolega valitud sisuga. Aasta jooksul pakub „Kaitse Kodu!” lugejaile rea üllatusi.

Jälgige selle aasta numbreid!

Kohtvik

H. Feischner

Tallinn Harju 45

Telefon 19-50.

Alati saada suures valikus
torte, kooke, küpsist, kollast
saia ja mitmesuguseid Viini
saia. Šokolaadkomp-
vekke. Mesi- ja siirupkooke.
Jääfist.

Võetakse vastu tellimisi
kõiksugu magusate roo-
gade peale igal ajal.

PÄRNU PANK A/S.

Pärnus, „ENDLA“ majas.
Suurim ja vanim rahaasutus Pärnumaal.

Telefonid: 191 — juhatus,
113 — üldine,
6 — kassa.

*
Telegrammid: „PÄRNUPANK“.

Toimetab kõiksugu pangaoperat-
sioone sise- ja välismaal.

KAUBA PANK

TARTUS,

Suurturg 12, oma majas.

Telef. 9 ja 209. Kinnitusosakond 185.

Asutatud 1905. aastal.

Äritunnid kl. 9—2 p. l.

*

Võtab raha hoiule jooksvale arvele ja tähtajale. Annab laene vekslite vastu käemeeste vastutusel ja muudel kindlustustel. Inkasso. Transferdid. Akkreditiivid ja garantiid. Valuuta. Korrespondendid.

*

Kinnitus A.-S.

„Eesti Lloyd“

peaagentuur.

Tule-, elu-, veo-, õnnetusjuhtumite, murdvarguse- ja klaasikinnitus.

JUHATUS.

Uudis!

**Tarvitage
uusi tulitikke!**

Meeldiva välimusega

**väikestes
foosides!**

Sündsad taskus ja

**daamidel
käekotis**

kandmiseks

Kas teie teate juba,

et isegi suurkapitalistlikus Ameerikas sammub ühistegelise kindlustus võidukäiku ja et seal on hiljuti maailma kõige suuremad kindlustusseltsid

aktsiaseltsidest ühistegeliseks

muudetud?

Kodumaa kindlustusettevõtetest on saavutanud 1929. a. kõige suurema preemia juurekasvu suurim ühistegelise kindlustusasutis

Kindlustusselts

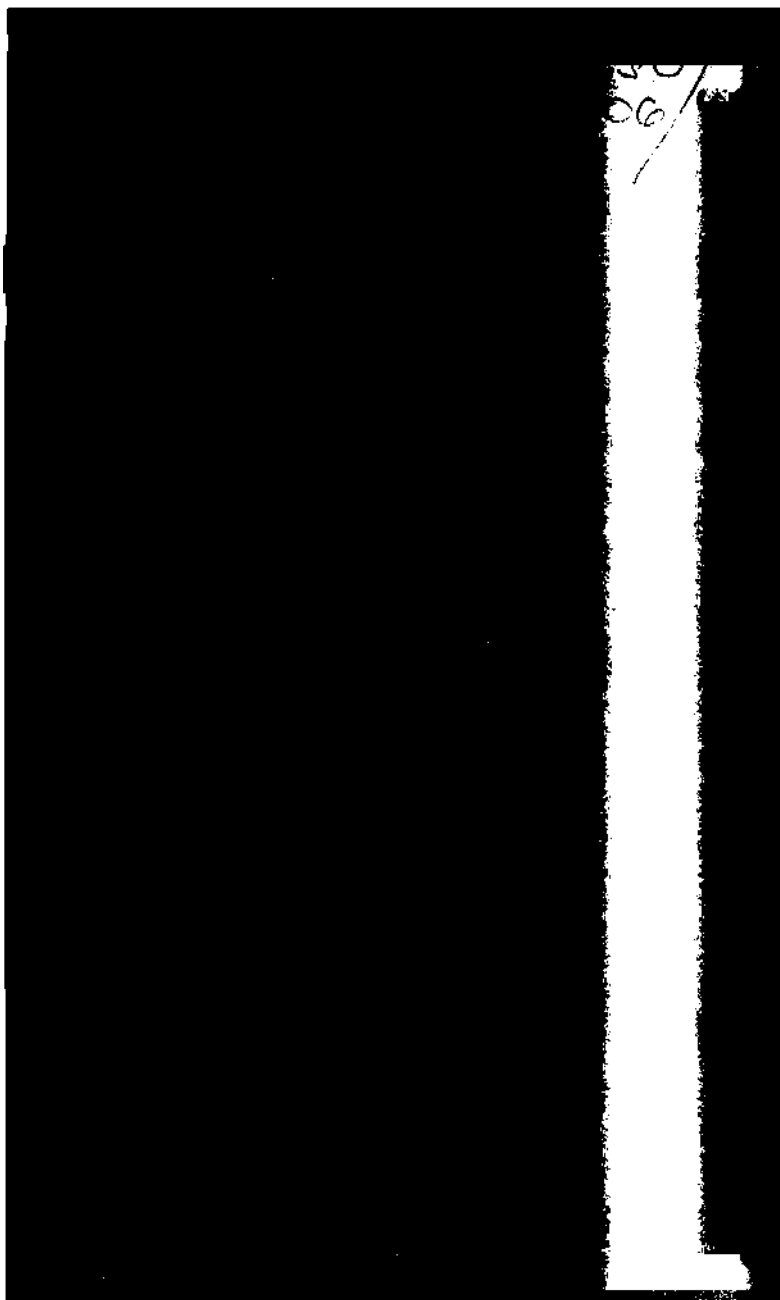
«EESTI»

asut. 1907. a.

Tuvaluude Kindlustusselts «EESTI» kindlustustingimustega ning teie leiate, et säärase edu põhjuseks on seltsi soliidne asjaajamine ja soodsad tingimused.

Seltsi valitsus: Tartus, Suurturg 10, oma majas.

Ar 930
Kaitseliitlase